ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧАЛМАНАРАТ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

423752, Чалманарат авылы,
Ер'г ур.,2нчы йорт.
Тел.:(85552)3-44-64; .

СОВЕТ ЧАЛМАНАРАТСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
423752, село Чалманарат,
ул.Центральная,дом 2.
Тел.:(85552)3-44-64; .

КАРАР

25 апреля 2022 г. №4

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип саклау кагыйдәләрен раслау турында

"Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Чалманарат авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү объектларын чиста тотуга һәм тәртиптә тотуга бердәм таләпләр кую, «төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында " Карар проекты буенча ачык тыңлау нәтиҗәләре турында бәяләмә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Чалманарат авыл җирлеге территориясендә чисталык һәм тәртип саклауны» Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Чалманарат авыл җирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1.ТР Актаныш муниципаль районының Чалманарат авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләрен яңа редакциядә расларга .
2. Чалманарат авыл җирлеге Советының «Актаныш авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» гы 2017 елның 27 ноябрендәге 31 номерлы карары үз көчен югалткан дип санарга.
3. Әлеге карарны Чалманарат авыл җирлеге битендә Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча бастырып чыгарырга: http://aktanysh.tatarstan.ru.
4.Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.
5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Авыл җирлеге башлыгы: К. С. Әхмәтов

Чалманарат авыл
җирлеге Советы карарына
_1 нче кушымта
05.04.2022 ел № 4

Төзекләндерү, чисталык һәм тәртип кагыйдәләре
Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге территориясендә
Татарстан Республикасы муниципаль районы

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чалманарат авыл җирлеге территориясендә төзекләндерү, чисталык һәм тәртип саклау кагыйдәләре (алга таба - кагыйдәләр) "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законны, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары нигезендә эшләнде Татарстан һәм муниципаль норматив хокукый актлар.

2. Бу кагыйдәләр барлык физик һәм юридик затларга, оештыру-хокукый формаларына карамастан, үтәү өчен мәҗбүри.

3. Әлеге кагыйдәләр Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының Чалманарат авыл җирлегенең (алга таба – авыл җирлеге) бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләрне билгели:

1) биналарны (торак йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм җир участокларын тоту буенча, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә;

2) төзекләндерү һәм аларны башкару вакытлары исемлегенә;

3) якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә биналар (биналар) һәм корылмалар милекчеләренең катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) авыл җирлеге территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урамнарның исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).

4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлаштыру һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, авыл җирлегенең генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә башкарыла.

5. Әлеге кагыйдәләр авыл җирлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкәртү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләрне тормышка ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендәге һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл катламы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, җитештерү объектларын, җиһазлау элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты автомобиль юллары;

архитектур яктырту - кичен кичен сәнгать-экспрессив визуаль мохит формалаштыру, аерым бинаның яки корылманың, биналар комплексының, мәдәни

мирас объектларының, тарихи биналарның, төзекләндерү элементларының, авыл җирлеге территориясендә урнашкан архитектура -андшафт объектларының караңгылыгыннан һәм образлы аңлатмасыннан файдалану өчен кулланыла;

фасадның архитектур үзенчәлекләре-бинаның фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, әйләнә-тирә шәһәр төзелеше мохитен чагылдыручы үзенчәлекләре (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, үлчәмлелек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләрнең балансын);

телефонсыз конструкцияләр-тышкы мәгълүмат чараларын ясау ысулы, анда структура аерым хәрефләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү-гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, авыл җирлеге территориясенең һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, якын-тирә территорияләрне карап тотуга һәм санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлеге;

вертикаль яшелләндерү-балконнар, лоджия, галереялар, терәк диварлар һ. б. кертеп, биналарның һәм корылмаларның алгы өслекләрен куллану, аларда стационар һәм мобиль Яшел урыннар урнаштыру өчен;

витрина-фасадның бер өлешен биләгән каты пыяла рәвешендәге пыяла (тәрәзә, пыяла);

төзелгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - авыл җирлегенең тышкы образын формалаштыручы авыл җирлеге биналары һәм территорияләре фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

тышкы яктырту ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (җирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм җәяүлеләр өчен эшләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлның бөтен киңлегенә, хуҗалык йөрү юлына, тротуарга сыйфатлы асфальт катламын торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон - махсус сайланган үлән орлыклары чәчү белән ясалган үлән каплавы, утырту, парк корылмалары һәмандшафт композициясенең мөстәкыйль элементы, шулай ук табигый үлән үсемлеге;

декоратив-монументаль сәнгать-төзекләндерү элементлары, шул исәптән кече архитектура формалары, масса-күләм визит биналары һәм корылмалары, гомуми файдаланудагы территорияләр өчен, декоратив-сәнгать бизәлешен кулланып;

декоратив-сәнгать бизәлеше-монументаль яки декоратив скульптура, монументаль яки декоратив картиналар, мурал, мозаика, орнамент, урам сәнгате, инсталляция, барельеф, сәнгать металл һәм объектның экспрессивлыгын һәм имиджын арттыруга тәэсир итүче башка төрләр рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - электрон медиа һәм такта ярдәмендә мәгълүматны җиткерү ысулы;

йорт хуҗасы-ишегалды биналары белән шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир участогы;

ишегалды корылмалары-җир участогында урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (Күгәрчен базы, Күгәрчен, сарайлар һ. б.);

бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасы (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән), ул булырга, реконструкцияләнергә һәм автоном рәвештә эксплуатацияләнергә мөмкин;

биналар, корылмалар-сәүдә объектлары , административ биналар, күпфункцияле үзәкләр, җәмәгать туклануы предприятиеләре, тамаша объектлары(мәдәни, спорт,

театр, күңел ачу), биналарның гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артып китә;

Яшел урыннар-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәк түтәлләре, шулай ук аерым агачлар һәм куаклар);

Ізndир участогы-Җир өслегенең бер өлеше, аны аерым билгеләнгән әйбер итеп билгеләргә мөмкинлек бирә;

җир эшләре-авыл җирлегенең камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплау җайланмасы (җәю) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре-инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: сүүткәргеч, канализация, җылыту, торбаүткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемтә линияләре һәм авыл җирлеге территориясендә салынучы башка инженерлык корылмалары;

түбәле яшелләндерү-биналарның түбәләрен һәм корылмаларын аларда архитектура -андшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану.;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - җир өсте (яңгыр кабул итүчеләре, подшипниклары һәм торбалар), сугару һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән технологик бәйләнешле инженер корылмалары комплексы;

ялтырап торган яктылык-яктылык агымының характеристикаларын үзгәртүне күздә тоткан светодинамик эффект (төсе, яктылыгы, чиратлылыгы һ. б.);

ачык яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында магистральләрне, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм авыл җирлегенең җәяүлеләр сукмакларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу-тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының тибына һәм төренә, рөхсәт ителмәгән һәм урнаштыруга рөхсәт ителмәгән таләпләрне, шул исәптән әлеге кагыйдәләр белән билгеләнгән мондый конструкцияләрне урнаштыру урынына, авыл җирлеге төзелешенең тышкы архитектур йөзен саклап калу кирәклеген исәпкә алып, таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек-50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, зур габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау;

стационар булмаган сәүдә объекты-сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул күчмә корылмалардан тыш, җир участогы белән ныклап бәйле булмаган вакытлы корылма яки вакытлыча конструкция;

яшелләндерү - төзекләндерү һәм территориянең растшафт оешмасы элементы, ул үсемлек компонентларыннан актив файдалану белән муниципаль берәмлек мохитен формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук төрле инженерлык әзерлеге (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкаруга һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерүгә бәйле комплекслы процесс: турыдан-туры агачлар, шул исәптән зур үлчәмнәр, куаклар утырту, үләннәр булдыру газоннар, чәчәк түтәлләре, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар кору һ. б.;

гомуми файдаланудагы территорияләрне - скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы территорияләр-предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр, торак кварталларның яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

аерым саклана торган табигый территорияләр - җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участоклары, анда аерым табигать саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан, алар җирле үзидарә органнары карарлары тулысынча яисә өлешчә хуҗалык кулланудан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы - җәмәгать транспорты тукталышы,

пассажирлар утырту һәм төшү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пыяла фасад-фасадның бөтен яссылыгын яки аның зур өлешен биләгән каты пыяла белән эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда яктылык чыганагының аны тарату өчен киртәләре юк;

биналарның һәм корылмаларның фасадларының, шул исәптән капитал булмаган (фасадларның төсләр карары) колористик карар паспорты - билгеләнгән тәртиптә фасадларның бердәм архитектура һәм төс чишелешен (фасад элементларын да кертеп) билгели торган, аның тышкы бизәлешенә карата таләпләрне билгеләүче документ;

җәяүлеләр зоналары - халык йөри торган һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган авыл җирлеге территориясе участоклары: тизйөрешле урамнан һәм җир өстеннән җәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең югары концентрациясе һ.б., җәяүлеләр агымының югары тыгызлыгы. Җәяүлеләр зоналары эспланадаларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе-күпфатирлы йорт урнашкан, яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир участогында урнашкан объектлар булган җир кишәрлеге;

якын - тирә территория-бина, корылма, койма, төзелеш мәйданчыгы, сәүдә объектлары, реклама, бирелгән җир участогы чикләренә, шулай ук милектә булган башка объектларга, билгеләнгән тәртиптә төзекләндерү эшләрен карап тотарга, җыештырырга һәм башкарырга тиеш;

тышкы мәгълүмат чарасын (паспорт) урнаштыру проекты-төзекләндерү элементының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, аерым алганда тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны ачыклау өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән расланган формадагы документ;

территорияне санитар чистарту - билгеле бер территориядән җыю, каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү;

lightиңел тартма-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда структура бердәм күләмдә яки эчке яктырткыч белән берничә күләмле элемент;

махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвешләрдәге юридик затлар;

территорияләрне карап тоту-биналарның, корылмаларның фасадларын, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш мәйданчыкларын, яшел үсентеләрне, җир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итүче эшләр комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - территорияне төзекләндерү элементы, оешманың урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товарны сату, биналарны һәм корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган корылмаларны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәт күрсәтү урынында билгеләнә торган мәгълүмати конструкция булып тора, кулланучыларга күрсәтмәсе "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль закон, ягъни фирма атамасы (атамасы) турында мәгълүмат бирү өчен оешма, аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүмат бар, ул мәҗбүри закон үз көченә урнаштырырга яки үз көченә урнаштырыла гадәти эшлекле әйләнеше һәм преследует максатлары белән бәйле

реклама. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре бер үк;

суперграфика-фасадларның архитектура-сәнгать бизәлеше, аның визуаль карашын көчәйтүче алымнарның берсе (рәсем ,орнамент, барельеф, мозаика) ;

тактиль каплау-өслек катламының текстурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау;

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

күрсәткечләр: - урам исемнәре, йортларның, подъездларның һәм фатирларның номерлары, янгын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм суүткәргеч челтәре коелары, канализация, җир асты газүткәргеч корылмалары, полигонометрик билге күрсәткечләре, биналар фасадында урнаштырыла торган инвалидлар өчен объектның уңайлыгы күрсәткечләре;

- аерым Стелла рәвешендә урнаштырыла торган туризм, мәгариф объектлары, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр өлкәсендәге объектларның урнашуы турында гомумиләштерелгән мәгълүматларны үз эченә алган күрсәткечләр;

вәкаләтле органнар-Татарстан Республикасы ММР Башкарма комитетының функциональ һәм территориаль органнары, үз компетенциясе чикләрендә авыл җирлеге территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыралар;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күренү зонасына ия, гадәттә, магистраль һәм/яки урамнарның башка әһәмиятенә юнәлтелгән;

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чараларын ясау ысулы, анда хәрефләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан;

фриз-горизонталь полоса формасында фасад яки визорның декоратив рамка элементы;

фронтон-бинаның фасадының соңгы өлеше, түбә дәрәҗәсеннән югарырак, соңгы кат тәрәзәләренең өске билгесеннән яки чыгыш элементларыннан фасадның өске билгесенә кадәр үлчәнгән;

төзекләндерү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр.

II. Төзекләндерү, территорияләрне карап тотуны һәм җыештыруны оештыруга карата гомуми таләпләр

7. Төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыру өчен авыл җирлегенең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм җыештыруны оештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә башкара.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукы, башка төрдәге яисә мәҗбүри хокуклы җир кишәрлеге территориясен (алга таба - җир кишәрлекләренә ия булучылар) һәм янәшәсендәге территорияне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яисә махсус оешмаларны җәлеп итү юлы белән үзләре яисә җыештыралар хисап үз чаралары.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яки башка төр яисә мәҗбүри хокукларда берничә затныкы булса, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Җир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылмалар булган очракта, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хуҗалары арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат карамагындагы җир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, территория асылда урнашкан җир участогының, шулай ук аның тирәсендәге территориянең асылда урнашкан чиге буенча җыештырылырга тиеш.

Әгәр дә бина, структура милек хокукында яки бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта берничә кешегә булса, фасад эчтәлеге яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм җыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрү конкурсында җиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм якын - тирә территорияләрнең йорт яны территорияләрен карап тоту һәм чистарту күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте йә торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - күпфатирлы йорт белән турыдан-туры идарә иткәндә башкарыла бу йорттагы биналарның милекчеләре (алга таба-идарәче оешмалар).

12. Шәхси торак йортлар һәм якын-тирә территорияләрне карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау гамәлгә ашырыла:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә- муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга конкурста җиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдалану чикләрендә (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - бу объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак урыннарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) Җир коммуникацияләренең сак зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинийларда-күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хуҗалары.

14. Урамнардан һәм юллардан җир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын чистарту һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Иҗтимагый бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар белән тәэмин итә.

16. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакытлылыгы заказчы тарафыннан, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итеп, билгеләнә.

17. Авыл җирлеге территориясен тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән җир участогы чикләре (җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта асылда урнашкан җир участогы чиге буенча) һәм бина һәм корылма милекчеләренең, биналарның тирә-як территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе буенча әлеге кагыйдәләрнең VIII бүлеге нигезендә

билгеләнә.

18. Вәкаләтле органнар авыл җирлеге территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләрен билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә башкаруны контрольдә тоталар.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен фасадлар һәм коймалар, юллар, индивидуаль торак йортлар, яңгыр канализациясе челтәрләре, күзәтү һәм яңгыр сулары коелары, элемтә техник чаралары, тышкы яктырту объектлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, төзелеш эшләре урыннары, күмү урыннары, озак вакытлы тукталышлар тоту таләпләре автотранспорт чараларын кыска вакытлы саклау. Авыл җирлеге территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир участокларын тоту буенча гомуми таләпләр

19. Үзләре урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны җәлеп итү юлы белән үз акчалары исәбеннән гамәлгә ашыралар.

20. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир участокларын карап тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан җир участокларын төзекләндерүне үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын тоту;

2) җир кишәрлеген чистарту һәм санитар-гигиена белән чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;

4) җир участогында урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

21. Биналарның, корылмаларның тышкы кыяфәтенә гомуми таләпләр:

21.1. биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт-архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төс чишелешенең стиль бердәмлеге.

Фасадның җирле бүлекләре, өлешләре, элементлары һәм өстәмә җиһазлар комплекслы чишелеш нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, учреждение такталарыннан, режимлы табличкалардан кала, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм эксплуатацияләнергә тиеш;

21.2. төсләр чишелеше фасадның үзенчәлекләренә һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ максатына, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

21.3. урамнардан каралган йортларның очлары (Ян фасадлар), аркалы юлларның диварлары һәм каплаулары төп фасад төсе белән тулысынча буялган;

21.4. биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженер элементларына зыян китерергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик хәлдә сакланырга тиеш. Бинаның фасадына зыян гомуми фасад мәйданының 1% тан артмаска тиеш;

21.5. аерым детальләрне бетерү яки үзгәртү белән бәйле биналарның фасадларын, корылмаларын үзгәртү норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

21.6. бинаның фасадының төс гаммасы бина фасадларының төсле карар паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килешенгән. Бина, корылма яки ремонт вакытында төс тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

21.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендәге законнар һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештереп тормышка ашырыла һәм биналар архитектурасы стилендә, шул исәптән урамнар төзелешенең гомуми стиль чишелешендә башкарыла;

21.8. фасадларны буяу штукатур, түбә һәм стукко эшләрен кабул иткәннән соң һәм бина фасадларының төсле паспорты нигезендә үткәрелә;

21.9. ремонттан, үзгәртеп корудан һәм буяудан соң фасадларны кабул итү кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

22. Эчтәлек фасадлар биналар, корылмалар үз эченә ала:

22.1. конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларны, балкон һәм Лоджа коймаларын, кәрнизләрне, подъездларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны ремонтлау һәм ремонтлау, аларны буяу;

22.2. дренажларның, суүткәргечләрнең һәм сливаларның төзек хәлдә булуы һәм тотылуын тәэмин итү;

22.3. буыннарны, ярыкларны һәм чокырларны мөһерләү, ябыштыру һәм тегү;

22.4. керү төркемнәрен, отмостокларны, подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

22.5. электр яктырту фасадында урнаштырылган тәртипле хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;

22.6. фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эш шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

22.7. тәрәзәләрне һәм тәрәзәләрне, билгеләрне һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

22.8. язмалардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистартылды.

23. Фасад элементлары составына биналар һәм корылмалар керә:

1) приямкалар, подвал бүлмәләренә керү һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданнар, тимер юллар, подъезд өстендә козыреклар, диварлар, ишекләр һ. б.);

3) подвал һәм отмостка;

4) дивар самолетлары;

5) фасадларның чыгыш элементлары (балконнар, лоджия, эркерлар, карнизлар һ. б.);

6) түбәләр, шул исәптән вентиляция һәм төтен торбалары, треллислар, түбәгә чыгу һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм тышлау (декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары, колонналар, пиластерлар, розеткалар, капительләр, фризлар, билбаулар һ. б.);

8) функция кертеп, дренаж торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә фехтовкалау, треллис;

10) Тәрәзәләр, балконнар, билбаулар, цоколь чыгышлары, кырлар һ. б. металл бизәкләү эшләре.;

11) асылмалы металл корылмалар (флаг тоткычлар, якорлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоклар арасындагы горизонталь һәм Вертикаль тегүләр (зур панель һәм зур блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар коймалар.

24. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның, корылмаларның башка хокуклы ияләре, аларга тиешле вазыйфалар йөкләнгән бүтән затлар:

24.1. кирәк булганда, методика буенча махсус техника һәм юу кулланып, фасадларны чистарталар һәм юалар;

24.2. кирәк булганда, елына ким дигәндә ике тапкыр, язда (җылыту системалары өзелгәннән соң) һәм көздә (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрнең, балкон һәм лоджий ишекләренең эчке һәм тышкы өслекләрен, подъездларда керү ишекләрен чистарталар һәм юалар;

24.3. фасадның торышын исәпкә алып, 5-6 ел чамасы вакыт узу белән, агымдагы ремонт ясала;

24.4. фасадның аерым элементларына (нигез, подъезд, баскыч, баскыч, приямка, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балкон һәм лоджий, су агып төшү, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмче ремонт ясыйлар.

Ярдәмче ремонт өч елга ким дигәндә бер тапкыр үткәрелә. Конструкция элементлары һәм фасад бизәлеше нормаль тузган саен яисә аларның кинәт зыян күргән (авария, табигый бәла-казалар, янгын һ. б.) әлеге хәлләр туктатылган көннән ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

24.5. фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы булган очракта сакчылык-кисәтү чараларын (киртәләрне, сеткаларны урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен сүтү һ. б.) башкаралар;

24.6. тышкы мәгълүматны (билге) урнаштыру чарасын сүтәләр мондый билге кулланылмаган очракта (арендатор (субарендатор), бинаның фасады үзгәртелгән.

25. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

25.1. биналарның һәм корылмаларның фасадлары диварларының өслегенә зыян китерү (пычрату): тамгалау, масштаблау, ярыклар, Аерылган штукатурка, тышлау, кирпеч кладкасына зыян китерү, тимер-бетон корылмаларның саклагыч катламы отряды һ. б.;

25.2. биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгать-скульптура детальләре: колонналар, пиластерлар, капительләр, фризлар, тартгалар, барельефлар, сукыр бизәнү әйберләре, бизәкләр, Мозаика, сәнгать картиналары һ. б. зыян (аларның булуы проект документлары белән каралган очракларда).;

25.3. панельара буыннарның мөһерләнүен бозу;

25.4. штукатурка, штукатурка, подвал өлешенең төсле катламы, фасадлар, биналар яки корылмалар, шул исәптән тәрәзә, Керү эремчекләре дизайнының эшләмәве;

25.5. балкон, лоджий, эркер, тамбур, кәрниз, козырек һ. б. фасадларның чыгыш элементларына зыян китерү (пычрату).;

25.6. балкон, лоджий, парапет һ. б. коймаларны җимерү (булмау, пычрату).;

25.7. фасадны һәм аның элементларын төсе белән аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу әлеге бина өчен билгеләнгән проект колер паспорты белән корылма;

25.8. проспект, урам, тыкрык, мәйдан атамаларын, бина номерларын, корылма номерларын, вәкаләтле орган белән килешмичә корпус номерларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

25.9. фасадта һәм (яки) бинаның түбәсендә, флаг тотучыларның корылмаларында, вәкаләтле орган белән килешенгән проект булмаса, флагштокларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

25.9(1). вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;

25.9(2). ясалма яшелләндерү куллану;

25.10. яңа архитектура детальләрен бетерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа ачышларны урнаштыру яки ябу, тәрәзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм лоджалар, эркерлар, балконнар арасында төзелеш, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча, төзелеш;

25.11. профнастил, сайдинг, металлопрофильләр, металл битләр һәм башка шундый материалларны биналарның, корылмаларның фасадларын тышлау өчен (күпфатирлы йортларның балконнарын, производство, склад, индивидуаль торак төзелешен исәпкә алмаганда), гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар чыга торган биналар, корылмалар өчен (шул исәптән мәйдан, урамнар, юллар, юллар, биналар, корылмалар, корылмалар өчен) куллану мәдәни мирас объектларыннан тыш, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектлары, скверлар, бульварлар);

25.12. буяу фасадлары кадәр торгызу разрушенных яки поврежденных архитектура детальләрен;

25.13. фасадларның өлешчә бетүе (биналарның беренче катларында тулы төс);
25.14. төсләр чишелешенең, рәсемнең, бәйләүче калынлыкның һәм фасад җиһазларының башка элементларының, шул исәптән тәрәзә һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең гомуми архитектур чишелешенә туры килми торган үзенчәлекле үзгәреше;
25.15. декоратив чишелешләрен һәм тышкы кыяфәтен бозган бина һәм корылмаларның өстәмә элементлары һәм фасадлары белән булган визорларны һәм абзарларны җиһазлау;
25.15(1). Фриз җайланмасы, фасадны конструкциягә (каркас, фасад, диварлар) тоташтырылган күренеп торган тоташтыргыч элементлар белән бизәү, шулай ук төс буенча Фриз, козырек, бизәк төсе белән туры килми торган тоташтыру;
25.16. гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыга торган һәм карала торган фасадлар булган биналарга һәм корылмаларга сукыр металл сөлгеләр урнаштыру, фасадның архитектура карары, фасадтагы башка подъездларның характеры һәм төс карарына туры килми торган ишек тутыру урнаштыру;
25.17. фасад яссылыгына карата ишек блогының урнашу урынын үзгәртү;
25.18. тәрәзә белән ишек тартмасы һәм ачылу арасындагы тегүләрнең Начар чишелеше фасадның тышкы кыяфәтен боза;
25.19. ачыклыкны очраклы үзгәртү, буяу һәм декоратив пыяла өслек пленкалары белән каплау, пыяла блоклар белән алыштыру;
25.20. фасад элементларын, түбәләрне, биналар һәм корылмаларны (төтен юлларын, вентиляция, телевидение һәм радионы коллектив кабул итү системалары антенналарын, чыбык үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, җир элементлары һ. б.) асылмалы элемтә линияләрен беркетү һәм һава-кабель кичүләре;
25.21. тиешле рөхсәтсез балкон, лоджий үзгәрешләрен җитештерү, балконнарның тышкы ягыннан келәмнәр, кием-салым, кер юу, урамга чыккан биналарның төп фасад тәрәзәләрен асып кую, шулай ук аларны төрле көнкүреш әйберләре белән туплау;
25.22. архитектура детальләренә, декор элементларына, кыйммәтле архитектура бизәкле өслекләргә тышкы кондиционерларны һәм антенналарны урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләрен бозуга китерә торган беркетү;
25.23. фасадның декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән ябу;
25.24. аларны киләчәктә афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзәнең эчке ягында), биналарның һәм корылмаларның (шул исәптән ишек өслегенең эчке ягында һәм ишек төбендә), асып кую һәм ябыштыру;
25.25. фасадларның архитектур, төсле чишелешен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгать бизәлешен үзгәртү, бу биналарның милекчеләренең, корылмаларның, күпфатирлы йорттагы биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча;
25.26. ачык кондиционерны урнаштыру:
- кондиционерның тышкы һәм эчке блогын тоташтыручы чыбык урыннан ераклыкта;
- үзәкләштерелгән конденсация юк.26. Размещение антенно-фидерных устройств, радиорелейных станций, приемо-передающего радиооборудования, антенн спутникового и эфирного телевидения не допускается:
26.1. төп фасадларда;
26.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;
26.3. биналарның һәм корылмаларның (манараларда, гөмбәзләрдә), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында силуэт төгәлләнүендә;
26.4. фасадның почмак өлешендә;
26.5. балкон, лоджий коймаларында.
27. Тышкы күзәтүдәге видеокамералар пәрдәләр, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, фасад участокларында, архитектура детальләреннән, декордан,

бизәкләүнең кыйммәтле элементлары астында урнаштырыла.

Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтоннарда, кәрнизләрдә, пиластраларда, порталларда, козырекларда, балконнар цоколында урнаштыру рөхсәт ителми.

28. Кертү:

28.1. подъездларга кергәндә мәгълүмат стендларын урнаштыру;

28.2. проект карары нигезендә биналарның түбәсендә эфир телевидениесен кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру;

Күрсәткечләр

29. Биналарның, корылмаларның фасадлары күрсәткечләр белән җиһазландырылырга тиеш.

30. Урамнар исемнәре һәм йорт номерлары булган күрсәткечләр әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән урыннарда һәм башкаруда Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә урнаштырыла..

31. Урамнарның исем күрсәткечләре һәм йортларның номерлары фасадларда урыннарда урнаштырыла:

- 2,5 м биеклектә һәм җир өслегеннән 5,0 м артык булмаган биеклектә;

- фасадның тышкы почмагыннан 1,0 м артык түгел;

-тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизәлеше ябылмый һәм капланмый;

- ачык яктырту ысулын кулланмыйча;

- фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алып;

- төп һәм ян фасадта - фасадның уң ягында, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очраклардан тыш;

- ишегалды фасадында-квартал эчендә йөрү ягыннан;

- бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда-фасад ягында, транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якындагы;

- фасад озынлыгы 100 м дан артык булганда-фасадның сул почмагында дублирование белән;

- сәнәгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында-төп подъездның уң ягында;

- бердәм горизонталь һәм Вертикаль күчәрне исәпкә алып.

32. Аерым торучы күрсәткечләр (стелалар)урнаштырылырга тиеш түгел:

- нейтраль булмаган төсләрдә (соры, кара, коңгырт яки башка кара төсләр) һәм (яки) табигый (охшатучы табигый) материалларда түгел;

- биеклеге 6,0 мнан артык;

- нигез кермичә;

- урнаштыру тротуарның норматив киңлеген, шулай ук автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән юлларда тарайтуга китерсә;

- күмелгән нигезләре җир кишәрлеге чикләрендә проектта каралган агач кәүсәләреннән 5,0 м якынрак булган урыннарда яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына;

- профнастил, тукылган материаллар ясаганда, ачык монтажлау ысулларын куллану;

- мәгълүмат кырында фотога төшү белән;

- машина кую урыннары саны турындагы мәгълүматтан кала, мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

33. Подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре ишек төбендә яки ишек ямагын тутыру импостында (горизонталь табличкада) яки 2,0-2,5 м биеклектәге ишек төбенең уң ягында урнаштырыла.

34. Янгын гидрантларының, полигонометрик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләре сууткәргеч һәм канализация челтәрләренең магистральләре һәм коелары, магистральләре нигезләренә урнаштырыла.

35. Янгын гидрантлары урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрен, урам атамалары янәшәсендә геодезик билгеләрне, йортларның номерларын, шулай ук архитектура детальләрен, декоратив-сәнгать эшләнмәләрен, пыяла, капка, ишекләрне урнаштыру рөхсәт ителми.

36. Күрсәткечләрне чисталыкта һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәре (төеннәр)

37. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, өслекләрне бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәте чикләнгән халык төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, тимер юллар һ. б.), чүп савыты белән җиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь трюкларсыз өслекнең тупас текстурасы белән тайгак булмаган материалдан эшләнергә тиеш. Койма конструкцияләре булмаган очракта 75 мм биеклектәге койма һәм тоткыч каралган. Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Пандусны яисә аның озынлыгы 9 метрдан артыграк булганда, һәр 9 метрдан кимрәк булмаган күләмдә 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь мәйданчыкларны күздә тотарга киңәш ителә.төшү тәмамлангач, горизонталь мәйданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында горизонталь юл участоклары тирә-юньдәге өслекләрдән текстурасы һәм төсе белән аерылып торырга тиеш.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча дивардан 40 мм ераклыкта торган 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтә биеклегендә тоткычлар карала.баскычларның киңлеге 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда, бүлү тоткычлары карала. Тоткычларның озынлыгы һәр ягында пандус яки баскыч озынлыгыннан ким дигәндә 0,3 М.тоткыч дизайннары кулның металл белән кагылуын булдырмаска тиеш.

38. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңарту, үзгәртү рөхсәт ителми:

38.1. фасадның декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бетү һәм реклама белән ябу;

38.2. подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, идән дәрәҗәсе гомуми файдаланудагы территориядә чыга торган фасадларда җир дәрәҗәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарда;

38.3. җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган төп элементлар (баганалар, стоеклар һ. б.) төзелеше;

38.4. ике һәм аннан күбрәк керем урнаштыру (булганнарын исәпкә алып) проект документларын эшләмичә, бинаның бөтен фасадының комплексны карарын исәпкә алып;

38.5. урам-юл челтәре тротуарлары зонасында җиңел конструкцияләрдән керү төркеме элементларының (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндерү) минималь норматив тротуар киңлеге булган тротуарлар зонасында урнашу;

38.6. кызыл линияләрдән читтә җиңел корылмалардан керү төркемнәрен урнаштыру 1,5 м дан артык;

38.7. күпфатирлы йортта бина милекчеләренең ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортка керү төркемен урнаштыру;

38.8. торак милекчесе рөхсәтен алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

38.9. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үз белдекләре белән урнаштыру, вәкаләтле орган белән килешмичә генә.

Түбә

39. Биналарның, корылмаларның түбәсе, су үткәрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системаларының башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

40. Кыш көне милекчеләр һәм биналарның башка хокуклы ияләре, шулай ук

идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләрне кардан, боз сөңгеләреннән һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зоналарына караган якларда түбәләрне кардан чистарту участокларны коймалау һәм барлык кирәкле чаралар күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбә нурларыннан кар, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләрендә чыгарылырга тиеш. Түбәдән җәяүлеләр юлына ташландык кар һәм боз тиз арада чистартылырга тиеш.

41. Кар һәм боз сөңгеләрен түгү, боз сөңгеләрен чабу, түбәгә ремонт һәм башка эшләр башкару вакытында агачлар һәм куаклар, электр белән тәэмин итү һава линияләрен, яктырту һәм элемтә линияләрен, юл билгеләрен, юл светофорларын, юл коймаларын һәм җитәкче җайланмаларны, декоратив бизәкләү һәм биналарның инженер элементларын саклауны тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Бу элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

42. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә суны турыдан-туры җәяүлеләргә һәм җәяүлеләр зоналарына эләкми торган сууткәргеч булырга тиеш. Чокырлар, функцияләр, дренажлар өзелмәс булырга тиеш һәм җыелган су күләмен үткәрү өчен эшләнгән. Җәяүле зоналары булган биналар ягына чыккан сулыклар җәяүлеләр өчен юллардан читкә чыгарылырга тиеш.

43. Рөхсәт ителми:

43.1. түбәдә түбә (көрәк, скрепка, лома), төзелеш материаллары, ремонт калдыклары, кулланылмый торган механизмнар һәм башка предметларны эксплуатацияләү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар туплау;

43.2. боз, кар һәм чүп-чар биналарын түбәдән сууткәргеч торбалар функциясенә агызу.

Җир кишәрлекләрен тоту

44. ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгында дәүләт хезмәткәрләрен аттестацияләү буенча комиссия утырышы булды:

44.1. көн саен чүп-чар, яфрак, кар һәм боздан (боз)чистарту;

44.2. юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юлларның, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материалларын эшкәртү;

44.3. кар бөртеге һәм сөртү;

44.4. кар һәм боз (кар-боз берәмлекләре);

44.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кече архитектура формаларын һәм башкаларны урнаштыру һәм техник яктан төзекләндерү;

44.6. чүп-чарны кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын чистарту, юу һәм дезинфекцияләү;

44.7. яңгыр һәм эретелгән су агызу;

44.8. каты көнкүреш, зур һәм башка калдыкларны җыю һәм чыгару;

44.9. тузан җыюны һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территорияне сугару;

44.10. яшел мәйданнарны саклау һәм алар турында кайгырту;

44.11. коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, җәяүлеләр өчен кичүләр төзегәннән соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археология һәм башка җир эшләре үткәрү;

44.12. смотр һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә җир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын карап тоту;

44.13. җир кишәрлекләрен киртәләрне тоту, шул исәптән җимерелгән (сүтелгән, сүтелә торган) биналарны, рөхсәтсез урыннарда калдыклар ташлау мөмкинлеген булдырмый торган корылмаларны урнаштыру һәм тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән үз вакытында чистартуны тәэмин итү.

44.14. физик затлар, шул исәптән хосусый эшмәкәрләр һәм юридик затлар

тарафыннан, әлеге үсемлекне үз милкендәге җир кишәрлекләрендә табып, аренда хокукында яисә башка төр әйбер хокукында рәсмиләштерелгәндә, Наратлык балтыргычын юк итү чараларын оештыру.

Юлларны карап тоту

45. Юлларны тоту муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча бу төр эшләрне үткәрү конкурсында җиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

46. Юлларны карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) һәм юлларның машиналар йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан җыештыру;

3) roadл өслеген юу һәм сугару;

4) газоннарны һәм яшел мәйданнарны карау;

5) тышкы яктырту баганаларын һәм җәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрен ремонтлау;

6) кечкенә архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау чокырларын һәм ачык подносларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу;

47. Юл өслекләрен саклау максатында рөхсәт ителми:

47.1. йөк белән йөк ташу;

47.2. рельс, бүрәнәләр, тимер балкышлар, торбалар, кирпеч, башка авыр әйберләр урамнарында йөкләү-бушату эшләре вакытында ташлау һәм аларны складлау;

47.3. каты өслекле авыл җирлеге урамнары буйлап трасса йөрешендәге машиналар арасы;

47.4. квартал эчендәге җәяүлеләр сукмакларында, тротуарларда зур йөк ташу транспортының хәрәкәте һәм тукталышы;

47.5. машина юлында һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын ташлау һәм (яки) склад.

Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

48. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары (алга таба - торак йортларның хуҗалары), законда яки шартнамәдә башкача каралмаган булса:

48.1. торак йорт фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәэмин итәләр, аларны ремонтлау һәм буяу вакытында ясыйлар;

48.2. торак йортта урамның атамасы һәм йорт номерлары булуын тәэмин итәләр һәм аны төзек хәлдә тоталар;

48.3. йорт хуҗасы территориясен тәртиптә тоталар һәм тирә территориянең тиешле санитар торышын тәэмин итәләр;

48.4. өй чикләрендәге яшел үсентеләрне тәртиптә тоталар, куакларны һәм агачларны санитар рәвештә кисәләр, газүткәргечләрнең саклау зонасында агачлар, кабель һәм һава линияләре һәм башка инженерлык челтәрләре утыртуга юл куймыйлар;

48.5. чокырларны һәм торбаларны су агызу өчен чистарталар, язгы чорда эрегән сулар узарга мөмкинлек бирәләр;

48.6. якын-тирә территориядән чистартылган кар шулай итеп транспорт, инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларына керү, җәяүлеләр узу һәм яшел үсентеләр саклансын өчен саклана;

48.7. вәкаләтле орган белән йорт хуҗалыгын коймалауның биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төс карарын килештерәләр;

48.8. үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән җир участогы

чикләрендә җирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф санитар нормалар нигезендә җиһазландыралар, аларны даими чистартып, дезинфекциялəп торалар;

48.9. якын-тирә территориядә үлән кисү җитештерү.

48.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны вакытында җыюны һәм чыгаруны тәэмин итәләр.

49. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

49.1. фехтовкалау чит илләрдә йорт;

49.2. яфракларны, йорт хуҗалыкларында һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

49.3. күмер, тара, утын, зур калдыклар, йорт территориясе артында төзелеш материаллары туплау;

49.4. йорт хуҗасы территориясе артында транспорт чараларын юыгыз;

49.5. ишегалды корылмалары төзергә, йорт территориясе артында чокырлар куярга;

49.6. әлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-җыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә комачаулый торган коймалар урнаштырырга;

49.7. территорияне төзекләндерү элементларын җимерү һәм бозу;

49.8. йорт хуҗасы территориясе артында комплектланган (хаталы) машинаны саклагыз;

49.9. тирә-юньне теләсә нинди калдыклар белән пычрату.

Техник элемтә чараларының эчтәлеге

50. Биналарны инженерлык-техник яктан тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәр линияләрен урнаштыру Җир асты юлы белән башкарыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

51. Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул белән (һава, җир өсте) үткәрү, эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән, аларны җир астына урнаштыра алмаган очракта гына рөхсәт ителә.

52. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга ярамый:

52.1. җәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрләрен һәм ачык яктырту баганаларын һәм элементларын асып кую;

52.2. автомобиль юлларын урнаштыру элементлары: юл киртәләре, светофор, юл билгеләре урнаштыру өчен эшләнгән элементлар һәм корылмалар;

52.3. фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементлары (мичләр, вентиляция, телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

53. Рөхсәт ителми:

53.1. элемтә кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава юлы белән салганда юлларны кичү;

53.2. кабель запасларын дистрибьютор шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

53.3. законнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект карары булмаганда, биналарның түбәсендә антенналар, җиһазлар һәм элемтә кабельләрен урнаштыру.

54. Милекчеләр (хуҗалар) техник элемтә чараларын (кабельләрне беркетү элементларын, кабельләрне бүлү һәм кушылу шкафларын һ.б.) үз эченә ала, шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник җайланмаларны тиешле хәлдә (шартлауларга һәм/яки изоляция тышчасына юл куймыйча, буяуларның булмавы, коррозия һәм/яки механик зыян булмау, чыбыкларның чыбыклары һәм/яки аларны яктырту һәм линия баганаларына әйләндерү тапшырулар).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

55. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кашыклар, терәкләр,

чыбыклар, кабельләр, электр чыганаклары (шул исәптән җыю, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

56. Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук урамнар һәм йорт номерлары күрсәткечләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайон территорияләрен яктырту кичке караңгылыкта табигый яктылык дәрәҗәсе 20 ллга кадәр кимегәндә, ә сүндерү - иртәнге караңгылыкта 10 лк га кадәр күтәрелгәндә башкарыла.

Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, урамнарның атамаларын һәм йортларның номерларын, шулай ук Архитектур яктырту системаларын, тышкы мәгълүмат чараларын кабызу һәм сүндерү урамнарның тышкы яктыртылуы режимында башкарыла.

57. Терекөмешле сафтан чыккан газ-разрядлы лампалар шушы максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Әлеге төр лампаларны чүплекләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

58. Металл терәкләр, кронштейннар һәм башка ачык яктырту җайланмалары элементлары чиста булырга тиеш, ролл, коррозия чыганаклары юк һәм милекчеләр (хуҗалар, кулланучылар) кирәк булганда, ләкин ким дигәндә өч елга бер тапкыр буялырга тиеш һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш.

59. Муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча бу төр эшләрне үткәрүгә конкурста җиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма урам һәм йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны гамәлгә ашыра.

Торак йортларның файдалануга тапшырыла торган бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

60. Тыштан яктырту җайланмаларын, чыбык өзелү, терәкләргә зыян килү, изоляторларны эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзелүе яки терәкнең зарарлануы белән бәйле ачык яктырту җайланмаларының эшендәге бозулар ачыкланганнан соң тиз арада бетерелергә тиеш.

61. Чыбыкларны һәм кабельләрне тышкы яктырту челтәрләренә һәм җайланмаларына тоташтыру рөхсәт ителми.

62. Тышкы яктырту объектлары милекчеләре (хуҗалары) яисә тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

62.1. урамнарны, юлларны, терәк һәм яктырткычларның сыйфатын, яктырту җайланмаларын тиешенчә яктыртуны күзәтәләр, бозылганда яки зыян күргәндә вакытында ремонт ясыйлар;

62.2. яктыртуны, шул исәптән архитектур яктыртуны һәм билгеләнгән тәртип нигезендә тышкы мәгълүмат чараларын яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне тәэмин итәләр;

62.3. урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен һәм рәсмиләштерү;

62.4. тышкы яктырткычларны вакытында алыштыралар.

Аерым яктырткычларның ялтыравыкны торгызу вакыты хаталар ачыкланганнан яки тиешле хәбәр кергәннән соң 10 тәүлектән артмаска тиеш.

Кечкенә архитектура формаларының эчтәлеге

63. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгать бизәлеше (скульптура, аерым торучы инсталляцияләр, стрит-арт) элементлары, аерым торучы күрсәткечләр (Стеллар), мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, муниципаль җиһаз, авыл җирлеге территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник

җиһазлар кирә.

64. Кече архитектура формаларын тоту җир кишәрлекләренә хокук бирүчеләр тарафыннан бирелгән җир участоклары чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә-вәкаләтле орган белән муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәэмин ителә.

65. Кечкенә архитектура формалары хуҗалары:

65.1. кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тоталар;

65.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерәләр, аларны иске буяудан, даттан, юынудан, буяудан, шулай ук ватылган элементларны алмаштыралар;

65.3. кышкы чорда кече архитектура формалары, шулай ук аларга кардан һәм боздан якын килү чистартыла;

65.4. комлыклар шома койма өслеге белән җиһазландырыла, сандугачларда комны елына ким дигәндә бер тапкыр алыштыралар;

65.5. балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял мәйданчыкларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтәләр;

65.6. фонтаннар эшләгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан чистартып торалар.

66. Рөхсәт ителми:

66.1. кече архитектура формаларын максатчан файдаланмау (балалар уен мәйданчыкларында олыларның ял итүе, спорт мәйданчыкларында кер юу һ. б.);

66.2. кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне асып кую һәм ябыштыру;

66.3. бозу һәм зыян кече архитектура формалары һәм аларның структур элементлары;

66.4. фонтаннарда коену.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

67. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

68. Җир кишәрлеген арендалау шартнамәсе беткәч, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелә, ә җир кишәрлеге бушатыла һәм башлангыч хәлгә китерелә.

69. Тышкы габаритлар буенча ваклап сату объектының максималь гомуми мәйданы-60 кв. м.

70. Стационар булмаган объектларның милекчесе булган юридик һәм физик затлар:

70.1. аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төс карарын саклап башкарылырга тиеш;

70.2. якын-тирә территориядә яшел үсентеләр, газоннар, бордюр ташы, кече архитектура формаларының сакланышын күзәтәләр, әлеге территорияне әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләр нигезендә тоталар;

70.3. стационар булмаган объектлар янында чүплекләр урнаштыралар, чүп савытларын кирәк булганда көн дәвамында, әмма тәүлегенә кимендә бер тапкыр чистарталар, елга кимендә бер тапкыр чүп савытларын буяалар;

70.4. билгеләнгән тәртиптә килештерелгән мондый объектның проекты (паспорты) нигезендә стационар булмаган объектларда тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.

71. Рөхсәт ителми:

71.1. стационар булмаган объектларга проектлар белән каралмаган өстәлмәләр, козыреклар, түбәләр һәм башка конструкцияләр төзергә;

71.2. стационар булмаган объектларга сәүдә - суыту җиһазлары кую;

71.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны,

товарларны, детальләрне, башка көнкүреш һәм җитештерү характерындагы предметларны туплау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында куллану;

71.4. җиһазлар, калдыклар белән стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзекләрне каплагыз;

71.5. вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар, ял итү, спорт, транспорт тукталышлары), сүүткәргеч һәм канализация челтәрләренең саклау зонасында, торба үткәргечләрнең, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 метрдан ким булмаган ераклыкта, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан кимрәк булган вентиляция шахталарына кадәр стационар булмаган объектларны урнаштырырга торак бина тәрәзәләре, сәүдә предприятиеләре витриналары - 20 м дан кимрәк, агач кәүсәләренә кадәр - 3 м дан кимрәк.

Төзелеш эшләрен җитештерү урыннарын карап тоту

72. Төзелеш мәйданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләрне тәмамлаганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Тәмамланмаган төзелеш объектларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту әлеге кагыйдәләр таләпләрен үтәп төзүчегә йөкләнә.

Тәмамланмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

73. Башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне җитештерү чорында кирәк:

73.1. төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча хокукый актлар таләпләренә туры китереп типлаштырылган койма урнаштырырга;

73.2. гомуми тотрыклылыкны, ныклыкны, ышанычлылыкны, төзелеш мәйданын койма куркынычсызлыгын тәэмин итү;

73.3. төзелеш мәйданын коймалауның тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп тору, пычрактан, кардан, боз, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында арындыру;

73.4. төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

73.5. җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуар җайланмасын тәэмин итегез;

73.6. төзелеш мәйданы периметры буенча ачык яктырту;

73.7. төзекләндерелгән төзелеш мәйданчыгына керү юлларын, мәйданчык эчендәге юлларны һәм транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын җиһазландырырга, урамнарның йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгармаска мөмкин;

73.8. юлларның һәм юлларның сакланышын тәэмин итүче төзелеш мәйданчыгына килү юлларында ябык циклның (10 тоннадан артык) йөк автотранспорты хәрәкәте маршрутын килештерергә;

73.9. төзелеш мәйданында каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерларның булуын тәэмин итү;

73.10. төзелеш мәйданыннан каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

73.11. төзелеш мәйданчыгы территориясеннән җыелган һәм калдыклары булмаган карны кар эретү станцияләренә яки билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

73.12. эшләрне җитештергәндә төзелеш мәйданының якын-тирә территориясен, аңа керү юлларын һәм пычрак, чүп-чар, кар, боз тротуарларын, ел вакытын (кыш, җәй)исәпкә алып, көн саен җыештыруны тәэмин итәргә;

73.13. эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләренең, тышкы яктырту челтәрләренең, яшел үсентеләрнең һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәэмин итәргә.

74. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләрен башкару чорында әлеге Кагыйдәләрдә күрсәтелгән таләпләрне үтәргә, шулай ук эш башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл өслекләрен, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

75. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш мәйданчыклары чикләрендә төзелешне оештыру проекты нигезендә урнаштырыла.

76. Рөхсәт ителми:

76.1. гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозу белән бәйле башка эшләрнең торак зонасы янында оештыру һәм үткәрү, 23.00-7.00;

76.2. тиешле рөхсәтсез юллар һәм тротуарларның юл өлешен таркату яки ябу;

76.3. чүп-чарны яндыру һәм төзелеш җитештерү калдыкларын утильләштерү;

Авыл җирлеге территориясен бәйрәм (вакыйгалар) бизәү

77. Бәйрәм (вакыйга) авыл җирлеге территориясен дәүләт һәм җирле бәйрәмнәр, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгалары белән бәйле чаралар үткәрү чорында төзелә.

Бәйрәм (вакыйгалар) бизәлеше, чараларга бәйле рәвештә, афишалар, панно урнаштыру, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыру, шулай ук бәйрәм (вакыйгалар) яктырткычлары (яктылык гирляндлары һәм элементлары, сеткалар, күләмле яктылык композицияләре, яктылык проекцияләре һ.б.) урнаштыруны үз эченә ала. Бәйрәм (вакыйга) бизәлешенең конструкцияләре аерым торучы һәм (яки) бина яки корылма фасадындагы конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәм (вакыйга) бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшерергә, зыян китерергә һәм күрү сәләтен киметергә ярамый.

77.1. Аерым торучы конструкцияләрне бәйрәм (вакыйгалар) бизәү рөхсәт ителми:

- фундаментны декоратив рәсмиләштермичә куму өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;
- гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча бинаның проект карары белән нигезләнгән планлаштыру карарын исәпкә алмыйча;
- тротуарның норматив киңлеген тарайтуга китерә торган, шулай ук автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән юлларда;
- җир участогы иясе рөхсәтен алмыйча;
- күмелгән нигезләре җир кишәрлеге чикләрендә проектта каралган агач кәүсәләреннән 5,0 м якынрак булган урыннарда яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына;
- профнастил ясаганда куллану.

77.2. Биналарның, корылмаларның фасадларында бәйрәм (вакыйгалар) бизәлеш конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча, архитектура детальләрендә, декор элементларында, кыйммәтле архитектура бизәкле өслекләрдә, шулай ук архитектура өслекләренә зыян китерүче беркеткеч белән;
- бер бинада бердәм Стилистика һәм яктырту принципларын, яктылык агымының төсләрен үтәмичә;
- фасад киңлегенең 1/2 дән артыгы, декоратив рәсмиләштерелмичә, койма конструкцияләрендә, фронтоннарда, фризларда, пыяла өстендә, калкан өслеге рәвешендәге тишекләрдә.

IV. Төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны башкару вакытын да кертеп, авыл җирлеге территорияләрен җыештыру тәртибе

Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту буенча гомуми таләпләр

78. Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:
1) җәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.
Әлеге сроклар һава шартларына карап ТР ММР Башкарма комитеты тарафыннан төзәтмәләр кертергә мөмкин.
79. Авыл җирлеге территориясен җыештыру үткәрү юлы белән башкарыла:
1) авыл җирлеге территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;
2) Татарстан Республикасы ММР Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә массакүләм чаралар (өмәләр).
80. Авыл җирлеге территориясен җәйге чорда җыештыру авыл җирлеге территориясенең пычрануын һәм тузанлылыгын киметү, юу, сугару, сөртү һәм башка эшләрне үткәрү максатыннан башкарыла һәм үз эченә ала:
80.1. ясалма өслекле территорияләрне сөртү (коры һавада су сиптерү), урам-юл челтәре объектларын тузаннан һәм пычрактан юу һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган башка ясалма өслекле территорияләр (23.00 дән 7.00 гә кадәр). Юл өслекләрен, мәйданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма өслекле территорияләрне юу каплауның бөтен киңлегенә җитештерелә;
80.2. буран дренажын чистарту;
80.3. барлык территориядән чүп җыю;
80.4. ел саен 1 июньгә кадәр кече архитектура формалары, бакча һәм урам җиһазлары, чүп савытлары, спорт һәм балалар мәйданчыклары, коймалар, бордюрлар буяу;
80.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә (үлән биеклеге 15 сантиметрдан артык булганда) периодик чабу, чикләнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, бер тәүлек эчендә чабылган үләнне җыеп алу;
80.6. яфрак төшү чорында-чүпләнгән яфракларны җыю һәм тәүлегенә бер тапкыр чыгару;
80.7. территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янындагы автотранспорт парковкалары урыннарын җыештыру 8.00 сәгатьтә төгәлләнергә тиеш;
80.8. чүп-чарны юганнан соң чүп-чардан чистарту.
81. Җыелган чүп - чар, смета, яфрак, чабылган үлән, ботаклар куелган таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.
82. Яфрак яуган чорда территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар урамнар һәм юллар буендагы газоннардан коелган яфракларны җыештыралар һәм чыгаралар.
Агачларның һәм куакларның комль өлешенә яфрак утыру тыела, җылы яратучы үсемлекләрнең изоляцияләнгән очракларыннан кала.
83. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне чистарту үз эченә ала:
83.1. юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, боз һәм чүп-чардан чистарту;
83.2. тайгаклык яки бозлавык булганда - җәяүлеләр зоналарына ком сибү, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;
83.3. язгы чорда-карны йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.
84. Авыл җирлеге территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләренең технологиясе һәм режимнары һава торышына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.
85. Кышкы чорда җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны җыюның үзенчәлекләре:
85.1. җәяүлеләр тротуарлары, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүлеләр өлешенең бөтен киңлеге өчен кардан чистартылырга тиеш.
Чистарту вакыты кар беткәннән соң тугыз сәгатьтән артмаска тиеш;
85.2. көчле кар вакытында җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы

материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

85.3. бозлавык булганда, бозлавыкка каршы материаллар беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар белән эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

85.4. яшел үсентеләр сакланып калган һәм кар эрегән урыннарда калдык-химик реагентлар, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган ишегалларында җәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган буш чиста кар складларга рөхсәт ителә.

86. Авыл җирлеге территориясендә рөхсәт ителми:

86.1. урамнарда, мәйданнарда, Яшел мәйданлы участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорыларга;

86.2. гомуми файдалану территорияләрендә күмү урыннарыннан тыш, гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән мемориаль күмү корылмаларын (истәлекле Корылмалар, коймалар) билгеләргә;

86.3. бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

86.4. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын сындырырга һәм бозарга, шулай ук аларны мөстәкыйль рәвештә үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

86.5. җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стеналарда, баганаларда, коймаларда һәм әлеге максатларда каралмаган башка объектларда язулар, рәсемнәр куярга, информацион-басма продукцияне ябыштырырга һәм асарга, граффити куярга;

86.6. складировать һәм сакларга движимое милек читтә чикләрен һәм (яки) фехтовкалау, бирелгән җир участоклары;

86.7. тараны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштыру һәм складлау;

86.8. билгесез урыннарда кар складлары;

86.9. квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны тимер-бетон блоклар, баганалар, фехтовкалау, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру аша үз белдекләре белән каплагыз.

86.10. авыл җирлеге территориясендә, шул исәптән урман, су фонды җирләре, авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр территориясендә көнкүреш, төзелеш чүп-чары, җитештерү калдыклары, тара, агачлар, яфраклар, кар, сыек көнкүреш калдыклары агызылырга тиеш түгел

87. Авыл җирлеге территориясендә калдыклар (чүп, кар, грунт һ.б.) ташланганда, моның өчен билгеләнгән урыннардан читтә шундый хокук бозуларга юл куйган затлар 10 көннән дә артмаган вакыт эчендә ачыкланган бозуларны бетерү буенча чаралар күрә.

88. Рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне җыештыру һәм чистарту, ә кирәк булса - җир участогын рекультивацияләү үткәрәләр.

20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат ачыкланмаган очракта, калдыкларны юк итү һәм санкцияләнмәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыруга җаваплы оешмалар тарафыннан башкарыла (яисә әлеге төр хезмәт күрсәтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсус оешма тарафыннан).

89. Билгеләнгән тәртиптә тапшырылмаган һәм муниципаль милектә булган җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын чистарту

90. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) җыештыру

машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кисәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

91. Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юу, су сибү, тузанны бетерү, сөртү һәм башкаларны үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чарны, кар һәм бозны, пычракны җыештыруны, юлларга тозлы ком сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тота.

92. Машина йөрү өлешен, күчәр һәм резерв полосаларны, юлларның подшипник зоналарын, юлларны сөртү (алдан дымландырып) көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә магистральләрне һәм интенсив транспорт хәрәкәте булган урамнарны төнлә 23.00 дән 7.00 гә кадәр алып барыла.

93. Юл йөрү өлешенең барлык киңлеге, ясалма өслек мәйданнары, магистральләр, урамнар һәм юллар, ясалма юл корылмалары, аерымланган трамвай юллары төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндезге (7.00 дән 23.00 гә кадәр) башкарыла.

Юл йөрү өлешен юганда су агымы белән смета һәм тротуарларга чүп-чар, газоннар, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, биналарның якын-тирәдәге фасадлары, сәүдә объектлары һ. б. бәреп чыгарга ярамый.

94. Юл буенда урнашкан чүп-чарны чистарту көнгә ким дигәндә бер тапкыр, тукталыш мәйданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

95. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге чистартуга карата таләпләр:

95.1. машина өлеше төрле пычранудан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлектә юылырга тиеш. Аксаль, көйләү линияләре белән билгеләнгән резерв полосалар ком һәм кечкенә чүп-чардан гел чистартылырга тиеш;

95.2. юл кырлары зур калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

95.3. аеру полосалары ком, пычрак һәм кечкенә чүп-чардан гел чистартылырга тиеш. Көчле диварлар, металл коймалар, юл билгеләре һәм билгеләр елына ким дигәндә ике тапкыр юылырга тиеш.

Газон рәвешендә башкарылган бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән каплавының биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш;

95.4. юлларга бүлеп бирелгән полосада үлән катламының биеклеге 10-15 сантиметрдан артмаска тиеш.

96. Кышкы юлларны чистарту таләпләре:

96.1. кышкы чорда юлларны чистарту үз эченә ала:

1) машина йөрү өлешен кардан һәм боздан чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, кар сөртү, валларга күчү һәм кар чыгару;

2) машина йөрү өлешен, тротуарларны, кар ява башлаганнан бирле һәм бозлавык барлыкка килгәндә җәмәгать транспортын көтү тукталышларын эшкәртү;

96.2. юллар, тротуарлар, парковкалар (парковка кисәләре) юллардан кар чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар катламы урнаштырылганнан бирле даими рәвештә башкарылырга тиеш;

96.3. юлларның машиналар йөрү өлешеннән һәм алар янәшәсендәге тротуарлардан чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда, юл читендәге юлларда - юл читенә, калган урамнарда - юлның плотка өлешенә күчә (йөрү өлешенең киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) һәм валларга формалаша.

Җәмәгать транспортын көтү, җәяүлеләр кичү урыннарында, янгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар валлары чистартыла: киселештә - чатның киңлегендә, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданының озынлыгында, җәяүлеләр кичү урыннарында - киңлектә, ләкин кимендә 5 метрда, янгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда - кимендә 1,5 м.

Кар валының киңлеге 2 метрдан артмаска тиеш;

96.4. кар беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, җәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм җәяүлеләр һәм транспорт чаралары җыела торган башка урыннардан чыгарыла;

96.5. кар яву вакытында юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар кар

эретү станцияләренә йә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга чыгарылырга тиеш, ул тәмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча.

96.6. юлларны җыештырганда тышкы яктырту баганалары, терәк калканнары, идарә шкафлары һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар, шулай ук машиналар йөрү өлеше буенда механикалаштырылган кар җыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

97. Экстремаль шартларда юлларны җыештыру өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны җыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан авария планы әзерләнергә тиеш.

98. Рөхсәт ителми:

98.1. тротуарларга, юллар һәм юллар йөрү өлешенә кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, юл йөрү өлешен җыештыручы зат белән килешү булмаганда шәхси йорт хуҗалыкларыннан чистартыла торган боз, тротуарларга күчерү яки күчерү;

98.2. техник тоз һәм сыек кальций хлорид кальцийны тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм Яшел мәйданлы территорияләрдә бозлавыкка каршы реагент итеп кулланырга;

98.3. роторбгыту һәм карның ком-тоз катнашмалары белән пычранган бозны, шулай ук газоннарга, чәчәк түтәлләренә, куаклыкларга һәм башка яшел үсентеләргә күчерү;

98.4. билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда карны чыгару һәм туплау;

98.5. кар валларын формалаштыру:

1) бер дәрәҗәдә юллар һәм урамнар киселешендә һәм күренү өчпочмагы зонасында тимер юл кичүләре янында;

2) транспорт фехтовкалау яки югары чик белән җиһазландырылган юл участокларында;

3) тротуарларда;

4) якын-тирә территорияләргә керү (ишегаллары, квартал эчендәге юллар һәм территорияләр).

98.6. автотранспортның юлларга көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

98.7. юлларның пычрануына юл куймый торган башка материал белән капланмаган агачларны, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрне (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлга түгү мөмкинлеген булдырмыйча, чаралар күрмичә ташу юлга газон полосасы.

Ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннарны чистарту, санитар тоту һәм төзекләндерү

99. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар, ял итү урыннары оештырылган;

2) актив ял итү урыннары һәм тамаша чаралары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган ваклап сату челтәре объектлары комплекслары), җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм иҗтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

100. Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне җыештыру:

100.1. мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын җыештыру 23.00 сәгатьтән 8.00 сәгатькә кадәр башкарылырга тиеш. Көндез патруль җыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын һәм чүп җыючыларны

чистарту эшләре башкарыла;

100.2. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны җыештырганда химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарга, яшел үсентеләр сакланып калган һәм Кар сулары агылган урыннарга вакытлыча складларга рөхсәт ителә.

101. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә генә пляж ачу рөхсәт ителми.

102. Чистарту һәм ваклап сату базарларын санитар тоту:

102.1. ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм Кар сулары агызу өчен каты өслекләргә ия булырга, шулай ук сууткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

102.2. базар территориясен һәм аның янәшәсендәге территорияне төп җыештыру ябылганнан соң башкарыла. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп җыештыручыларны патруль белән чистарту һәм чистарту алып барыла;

102.3. елның җәйге чорында базар территориясендә атна саен мәҗбүри рәвештә дым җыештырыла;

102.4. базар территориясе 40 кв. м мәйданлы бер чүплек исәбеннән чүп савытлары белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасы киштә линиясе буенда 10 метрдан артмаска тиеш;

103. Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннары эшчәнлеге, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә генә рөхсәт ителми.

104. Сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларын чистарту һәм санитар тоту:

104.1. сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм якын-тирә территорияләрне тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндез патруль җыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын һәм чүп җыючыларны чистарту эшләре башкарыла;

104.2. сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында ким дигәндә ике мич бер үк формада һәм төстә урнаштырыла;

104.3. вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында якын-тирә территорияләрне 10 м радиуста җыештыралар.;

104.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

105. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату челтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны җыештыру алар ябылганнан соң, җылы вакытта мәҗбүри су сибү белән башкарыла. Хәзерге җыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыклары чыгарыла.

106. Ял итү урыннарын һәм кешеләр күпләп булу урыннарын төзекләндерү:

106.1. кешеләрнең ял итү һәм күпләп ял итү урыннары территорияләрендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне үрчетү элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерларны, урам техник җиһазларын, яктырту җиһазларын, архитектура-декоратив яктырту җайланмаларын, яшелләндерү участокларын саклау элементларын (металл коймалар)үз эченә ала, махсус каплау төрләре һ. б.);

106.2. пляжлардан кала, барлык ял итү урыннары һәм кешеләр күп җыела торган территорияләр каты капланырга яки чәчелгән үләннәр яки яшел үсентеләр белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

106.3. ял итү һәм күпләп булу урыннарындагы яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газон, ялгыз, төркемле, гади утырту, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

106.4. кешеләр күпләп ял итү урыннары җиһазландырылган һәм эшләп килүче бәдрәф кабиналары белән тәэмин ителергә тиеш;

106.5. пычрану очрагында фонтаннарны, буаларны, елга ярларын ял итү яисә

кешеләр күпләп була торган территорияләрдә чистарту эшләнергә тиеш;
106.6. массакүләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараны уздыру урыннарын, аңа якын территорияләрне җыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәләр. Чараны уздыру урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне җыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе чараны уздыруга билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.
107. Территорияләрдә халык күплэп ял итә алмый:
107.1. саклау, склад контейнерлары һәм сәүдә җиһазлары бу максатка туры килмәгән урыннарда;
107.2. территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;
107.3. автотранспорт чараларын юу һәм ремонтлау, кулланылган ягулык-майлау сыеклыкларын агызу;
107.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләрен урнаштырырга;
107.5. зыян газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектлары;
107.6. зыян кече архитектура формалары һәм аларны урнаштырылган урыннардан күчерегез;
107.7. өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;
107.8. тротуарларга, газоннарга һәм юлларга сыек продуктлар, сатуратор җайланмаларыннан су, ачыткы һәм сыра танкларыннан калдыклар куегыз;
107.9. автотранспорт чараларын түләүле кую урыннарын оештыру законсыз;
107.10. стационар булмаган объектларны үзегез урнаштырыгыз;
107.11. тротуарларны асфальт-бетон каплауны, якындагы яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозырга;
107.12. сәүдә-суыткыч җиһазларын территориягә кую;
107.13. каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) туплау, идарә оешмалары белән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү юк;
107.14. тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз теләге белән каплагыз;
107.15. товарны сәүдә объектыннан читтә куегыз;
107.16. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангалалар һәм башка җайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны җылыту өчен.

Күпфатирлы йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

108. Йорт яны территориясен чистарту:
108.1. җыештыру түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын җыештыру (бозлавык һәм тайгак булган очракта - ком сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен чистарту;
108.2. кар яву вакытында җитештерелә торган кар чистартудан тыш чистарту 8.00 гә кадәр башкарыла.
Механикалаштырылган урып-җыюны көндез машиналар тизлеге 4 км/сәгатькә кадәр башкарырга рөхсәт ителә.
109. Җәйге чистарту:
109.1. йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: сөртү, юу яки махсус машиналар ярдәмендә юу-күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;
109.2. тротуарларны чүпрәк полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба гына юарга кирәк;
109.3. эссе вакытта тротуарларны сугару кирәк булганда эшләнергә тиеш, ләкин тәүлегенә ким дигәндә ике тапкыр.
110. Кышкы чистарту:
110.1. түбәләрдә җыела торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм подъезд полосасына Күчәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

110.2. кар җыештырыла торган кар тротуарлардан подъезд полосасына, ә ишегалларында складлар урыннарына күчәргә тиеш;

110.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буенда тупларга кирәк;

110.4. 6 м киңлектәге, газоннар белән урамнарның йөрү өлешеннән Аерылган тротуарларда киләчәктә чыгару өчен тротуар уртасына карны күчерергә рөхсәт ителә;

110.5. кар валларга һәм өемнәргә салу эшләре тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә - 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

110.6. куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычранмаган, ишегалларында һәм квартал эчендәге юлларда җыеп алына торган карны яшелләндерелгән территориядә яшелләндерү эшләре алып барыла;

110.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар кыргыч астында тулысынча чистартылырга тиеш. Чистартылган каплаулар булмаганда, кар двигатель астында чистартылырга тиеш, соңрак кысылу өчен кар катламы калдырыла;

110.8. тайгаклык булганда, ком-тоз катнашмасы белән юл өслекләрен эшкәртү таратучылар ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м норма буенча башкарылырга тиеш;

110.9. боз формалашканнан соң йомшартылган, ачык грунтка, агачлар астына яки газоннарга кермичә, күчерелергә яки сметаланырга тиеш.

111. Яз җитү белән башкарыла:

111.1. кар суларын нормаль агызу өчен кирәк булган урыннарда су агызу һәм чистарту;

111.2. люкларга һәм буран челтәре коеларына эретелгән су системалы яндыру;

111.3. кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрен кардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

112. Күпфатирлы йорт яны территориясен карап тоту:

112.1. күпфатирлы йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту үз эченә ала:

1) даими чистарту;

2) люкларны һәм торбаларны ремонтлау һәм чистарту, карау һәм яңгыр кабул итү коелары, дренаж, подшипниклар, күчерү торбалары;

3) инженер челтәрләрен күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итү.;

4) Каты көнкүреш һәм зур калдыклар җыю һәм чыгару;

5) яшелләндерү һәм булган яшел мәйданнарны карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

113. Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга җыелырга тиеш, алар каты көнкүреш калдыклары җыелу нормалары нигезендә су үткәрми торган капламлы контейнер мәйданнарына урнаштырыла.

114. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар:

114.1. йорт яны территорияләрендә дә тәртип саклана;

114.2. каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны бары махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштыралар.

115. Идарәче оешмалар тәэмин итә:

115.1. йорт яны территорияләрен 8.00 гә кадәр җыештыру һәм көн дәвамында - чисталыкны саклау;

115.2. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, һәм анализланмаган биналарда-моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар;

115.3. расланган график буенча каты көнкүреш һәм зур калдыкларны чыгару;

115.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

115.5. подъезд подъездларына, эскәмияләргә чүп савытлары кую һәм аларны

вакытында чистарту;

115.6. территорияне сезонлы эксплуатациягә әзерләү, шул исәптән су агызуны тәэмин итү өчен чокырларны юу һәм чистарту, люкларга һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә кар эреп беткәннән соң чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

115.7. тайгак урыннарны ком-тоз һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

115.8. яшел мәйданнарны һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

115.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык белән кертү.

116. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

116.1. яфракны яндырыгыз, төрле калдыклар һәм чүп;

116.2. хуҗалык мәйданчыгыннан читтә эчке кием, кием, келәм һәм башка әйберләрне элү;

116.3. контейнер мәйданчыкларына керү юлларын каплагыз;

116.4. контейнерлар (бункерлар) урамнар һәм юллар, тротуарлар, газоннар һәм яшел зоналарда урнаштырырга;

116.5. үз белдекләре белән йорт яны территорияләрен, шул исәптән шлагбаумнарны яки танксыз йөрү өчен автомат капкаларны, билгеләнгән тәртипне бозып, урнаштырырга;

116.6. ишегалды корылмалары төзү;

116.7. йорт яны территориясен металл калдыклар, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән туплау, тараны саклау һәм саклау;

116.8. чүп-чарны түгегез, калдыклар һәм чүп-чар ташлагыз;

116.9. автотранспорт чараларын түләүле стоянка оештырырга;

116.10. квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән үз белдеге белән капларга;

116.11. машина юу, ягулык һәм май агызу, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләрне көйләү;

116.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы эш башкару;

116.13. сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, ларьокларны, мини-базарларны, павильоннарны, җәйге кафеларны, җитештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киемнәрен вак-төяк ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук кунаклардан тыш автомобиль кую урыннарын урнаштырырга;

116.14. йорт яны территориясенең ишегалды эчендә йөрү буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

116.15. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангалалар һәм башка җайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны җылыту өчен;

116.16. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хуҗалык мәйданчыкларында, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш урнаштырырга.

117. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

117.1. йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел үсентеләрне әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китереп идарәче оешмалар тәэмин итә;

117.2. йорт яны территориясен яшелләндергәндә шуны истә тотарга кирәк: 5 метрлы таҗлы агач кәүсәләреннән 5 метрдан да ким булмаска тиеш.зуррак зурлыктагы агачлар өчен ара - 5 м, куаклар өчен-1,5 м. куакларның биеклеге беренче каттагы тәрәзә ачуның аскы читеннән артмаска тиеш.

118. Идарәче оешмалар тәэмин итә:

118.1. Яшел киңлекләрнең саклануы һәм бөтенлеге;

118.2. җәйге вакытта һәм коры һавада газоннарны, чәчәк түтәлләрен, агачларны

һәм куакларны сугару;

118.3. газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз чиплары һ. б. тупланмый.;

118.4. агачлар һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртеп кору һәм җайланмаларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, агротехник шартларны үтәгән проектлар буенча гына урнаштыру;

118.5. 0,5 м биеклектәге декоратив коймалар рәвешендә яшелләндерелгән территорияне (яшелләндерү участокларын) саклау элементларын урнаштыру яки транспорт чараларын кертүгә яки куаклар утыртуга комачаулый торган 0,5 м биеклектәге 0,5 м биеклектәге баганалар кую.

119. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

119.1. кагыйдә буларак, һәр йортның территориясе булырга тиеш:

1) кием киптерү, кием, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданы;

2) олылар өчен ял итү мәйданы;

3) балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен яшелләндерү һәм кирәкле кече архитектура формалары булган балалар уен һәм спорт мәйданчыклары.

120. Кер юу җайланмасы белән баганалар, кием киптерү өчен штангалар, элгечләр, ком тартмасы, чүп савытлары, эскәмияләр хуҗалык мәйданчыгында булырга тиеш. Мәйданчыкны кирпеч белән капларга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннарын җиһазлау элементларын урнаштыруны һәм төзекләндерүне билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарырга кирәк.

121. Әгәр участок территориясе зурлыгы рөхсәт ителсә, участок чикләрендә эт йөртү мәйданы булырга мөмкин.

122. Йортлар подъездлары каршындагы корылмалар, юллар һәм җәяүлеләр юллары каты өслекләргә ия булырга тиеш. Каты катламнарны урнаштырганда, кар һәм яңгыр суларын ирекле агызу мөмкинлеге бирелергә тиеш.

123. Иҗтимагый билгеләнештәге торак йортларга салынган биналарның йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү урыннары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорты ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

124. Тәрәзәләр һәм фатирларга керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан җәмәгать урыннары өчен материаллар, продукция йөкләргә рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның очларыннан, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллардан башкарырга кирәк.

125. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләргә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-җыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

126. Торак йорт хуҗалары көн саен (шул исәптән кардан) җир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне җыештыралар.

127. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

127.1. кар чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, өй территориясе өчен сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

127.2. ишегалды һәм янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юллар һәм юллар аша чыгу яки күчерү.

V. территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

128. Төзекләндерүнең түбәндәге элементлары билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла:

- аерым торучы күрсәткечләр (стелалар);
- тышкы мәгълүмат чаралары;
-декоратив-сәнгать бизәлеше, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, типлаштырылган муниципаль җиһазлар, коммуналь-

көнкүреш җиһазлары рәвешендәге кече архитектура формалары;
- капиталь булмаган объектлар, шул исәптән индивидуаль үтәлештәге сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;
- биналарны, корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган биналарны, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән кала, архитектур яктырту;
-фасадларның төсле чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгать бизәлеше;
- гомуми файдаланудагы территорияләрне комплексලы төзекләндерү, чикләнгән файдалану;
- тышкы кондиционер блокларын комплексලы урнаштыру.
Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләрне төзекләндерү элементларына Проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килешенеп төзекләндерелә.
Озак яки даими куллану территориясен төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.
Төзекләндерү элементларындагы мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш.
Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча бертигез булырга, аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.
129. Төзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

Яшелләндерү

130. Яшел урыннар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы.
Төзекләндерү эшләрен башкарганда, булган яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.
131. Авыл җирлеге территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга утырту (контейнерлар, вазоннар һ.б.).
Стационар һәм мобиль яшелләндерү рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), биналарның һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура -андшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б. төзү өчен файдаланыла.
132. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшел үсентеләрне һәм яшел территорияләрне төзекләндерү элементларын карау, күләмле корылмаларның конструктив элементларын кечкенә деформацияләү һәм зыян китерү, шулай ук җәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны чистарту.
133. Яшелләндерү объектларында эш башкаруга таләпләр:
133.1. яшелләндерү объектлары янында төзелеш мәйданчыкларын оештырганда проектта саклана торган яшел үсентеләрнең бөтенлеген саклау чаралары күрергә, коймалау, түбән һәм киң кроннарны өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләү, куак таҗларын бәйләү, туфракның тыгызлыгын кисәтү максатларында юллар янәшәсендә урнашкан үсемлекләр астындагы туфрак участокларын шагыл белән туфрак белән туфрак белән капларга кирәк;
133.2. территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләре салу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү эшләре яшелләндерү башланганчы тәмамланырга тиеш;
133.3. туфрак катламы бозылу белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, аны киләчәктә яшел төзелештә куллану өчен туфракның уңдырышлы катламын бетерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган җир кишәрлекләрен һәм үсентеләрне торгызырга кирәк. Реставрация эш җитештерү проектында булырга тиеш;
133.4. яфракларны һәм үләнне өемнәргә җыярга кирәк, аннан соң

компостлаштыру яки билгеләнгән тәртиптә бетерү;
133.5. яшелләндерү объектын саклау элементларын 0,5 м биеклектәге декоратив коймалар рәвешендә урнаштыру яки транспорт чараларын кертүгә каршы торучы 0,5 м биеклектәге баганалар урнаштыру.
134. Яшел урыннар хуҗалары:
134.1. яшел мәйданнарны саклау һәм квалификацияле карау;
134.2. елның җәй айларында коры һавада газоннар, чәчәкләр, агачлар һәм куаклар су сибелә;
134.3. газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;
134.4. агачлар һәм куаклар яңа утыртыла һәм күчерелә, шулай ук билгеләнгән тәртиптә килешенгән проектлар буенча гына юллар, мәйданчыклар, газоннар челтәрләрен планлаштыру үзгәрә;
134.5. яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоталар һәм 10 елга ким дигәндә бер тапкыр капиталь чистарталар.
135. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:
135.1. биналарны урнаштырыгыз, аларның эшләвен һәм хезмәтен тәэмин итү өчен эшләнгән төзелешләрдән кала;
135.2. агачлар һәм куаклар кисү, газоннарны һәм чәчәк түтәлләрен юк итү;
135.3. паркларның мемориаль зоналары, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда бакча, сквер, мемориаль зона газоннарында ял итү һәм уеннар өчен урнашырга;
135.4. чаңгы һәм чана шуу өчен махсус билгеләнгән урыннардан читтә яшелләндерү объектларында;
135.5. агачларга һәм башка яшел үсентеләргә чүкечләр, чүкечләр, турниклар, керләрне киптерү өчен аркан асып куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати яктан тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, билбордлардан, электр щитларыннан, электр үткәргечләрдән, чәнечкеле коймалардан сузулар беркетергә;
135.6. тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга;
135.7. стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектларын урнаштырырга, шул исәптән ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;
135.8. төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз чиплары;
135.9. бакчалар өчен казу;
135.10. йорт хайваннары газоннарында һәм чәчәк түтәлләрендә йөрегез;
135.11. Ротари кар чистарту машиналарын куллану, махсус кулланмаларсыз, трибуналарга кардан саклану өчен;
135.12. яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның сметаларын лотокларга һәм су үткәрү җайланмаларына җибәрергә;
135.13. газоннарга смета һәм чүп ташлау;
135.14. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангалалар һәм башка җайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны җылыту өчен;
135.15. сок, резин өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез;
135.16. җитештерү һәм куллану калдыкларын, шул исәптән автомобиль покрышкаларын, территорияләрне төзекләндерү, авыл җирлеге территориясендә клумбалар оештыру өчен файдаланырга;
135.17. күпьеллык чәчәкләр белән шөгыльләнүче җир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кардан утырту белән шөгыльләнүче салкынга чыдам булмаган үсемлекләрне фаш итәргә;
135.18. агач кәүсәләрен (санитар таләпләре арткан урыннардан тыш) агарту (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә якынлык һ. б.);

135.19. Яшел территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, чүп савытларын, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;

135.20. агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта фаш итү һәм агач муеннарын җир яки төзелеш калдыклары белән каплау;

135.21. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), урман парк, Парк, бакчалар, бульварларны яшелләндерелгән территорияләргә урнаштырырга, ел вакытына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән;

135.22. транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), дәвалау, балалар укыту һәм фәнни учреждениеләре, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары һәм торак кварталларының яшелләндерелгән территорияләрендә, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш урнаштырырга.

Коймалар

136. Фехтовкалау җайланмасы төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.

137. Фехтовкалау буенча төрле:

1) билгеләнү (декоратив, саклаучы, аларның берләшүе);

2) биеклеге (Түбән - 1,0 м, уртача - 1,1-1,7 м, биек-1,8-3,0 м);

3) материалның күренеше (металл, тимер-бетон һ. б.);

4) күренү өчен үткәрүчәнлек дәрәҗәләре (ачык, саңгырау);

5) стационарлык дәрәҗәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

138. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Иҗтимагый, торак, рекреацион максатларда саңгырау һәм тимер-бетон коймалар проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территория коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән ясалырга мөмкин.

Урта һәм югары койма төрләрен проектлаганда, җир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда ремонт яки төзелеш эшләрен башкарырга мөмкинлек бирүче койма конструкцияләре карала.

Агачлар интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструктив эшләрне җитештерү зоналарында, башка төр яклау булмаганда, 0,9 м һәм аннан күбрәк биеклектәге, 0,8 м һәм аннан күбрәк диаметрлы, агач токымы һәм башка характеристикаларга карап саклагыч пристав коймаларны күздә тотарга кирәк.

Өслек каплаулары

139. Өслекләрне каплау авыл җирлеге территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы йөрү шартларын тәэмин итә, шулай ук авыл җирлегенең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге төр капламалар билгеләнгән:

1) каты (капитал) каплаулар - монолит яисә җыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цементобетон, табигый таш;

2) йомшак (капитал булмаган) каплаулар - табигый яисә ясалма төссез материаллардан ясалган капламалар (шул исәптән ком, вак таш, гранит чәчү, керамзит, резин ватык) табигый хәлдә булган, коры катнашмалар кысылган яки бәйләүче материаллар белән нығытылган;

3) газон каплаулары - үлән каплавын әзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган капламалар;

4) комбинация каплаулары-капламалар (такталар плиткасы яки газон тортлары газонга баткан яки йомшак каплау).

140. Каплау төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча эшләнергә тиеш:

1) мөмкин булган чик йөкләмәләрне, хәрәкәтнең характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып каты - ;

2) йомшак - аерым территорияләрне төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыклары, эт йөрү мәйданчыклары, җәяү йөрү юллары);

3) газон һәм комбинация иң экологик яктан чиста.

Каты каплау төрләре коры хәлдә ким дигәндә 0,6, дымда ким дигәндә 0,4 белән тупас өслеккә ия булырга тиеш.

Җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә ясалма һәм табигый таштан ясалган кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм бизәлгән плитәләрне, җир өсте һәм җир асты кичү урыннарында, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм мәйданчыкларында куллану рөхсәт ителми.

141. Кулланылган каплау төренең төсле чишелеше формалашкан мохитнең төс чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

142. Җәяүлеләр коммуникацияләре Тайпылганда 60 промилледан артык баскычлар урнаштырырга кирәк.

Төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп килү объектлары урнашкан урыннарда, инвалидлар һәм өлкәннәр йортлары һәм баскычлары, һичшиксез, 50 промилле Тайпылганда, аларны пандус белән озатып йөрүне күздә тотарга кирәк.

Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Төшкәндә һәм күтәрелгәндә баскычның беренче баскыч кырын ачык контрастлы буяу полосалары белән аерырга кирәк.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер маршта баскычларның киңлеге һәм биеклеге буенча тигез урнаштырыла.

Койма конструкцияләре булмаган очракта, ким дигәндә 75 мм биеклектәге койма бортын һәм тоткычларны карарга кирәк.

Пандус башында һәм ахырында горизонталь юл участоклары тирә-юньдәге өслекләрдән текстурасы һәм төсе белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы бүлектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм дивардан 40 мм ераклыкта урнашкан тоткычлар карала.

Мәйданчыклар

143. Авыл җирлеге территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ял итү, спорт белән шөгыльләнү, чүп җыештыручылар урнаштыру, этләр йөрү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләре һәм аеруча саклаулы табигать территорияләре зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм травмалы инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Уен мәйданчыклары

144. Уен мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яки яшь белән бәйле зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак каплау төрләре, мәйданның өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту җиһазлары.

Торак йортлар тәрәзәләреннән һәм җәмәгать биналарыннан мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге - 20 м, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 м ким булмаган, спорт-уен комплекслары - 100 м ким булмаган ара булырга тиеш түгел.

Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта булырга тиеш.

145. Уен мәйданчыклары булырга тиеш:

145.1. ѕиммегәйге вакытта ком белән капланган өслек макетына ия булыгыз;

145.2. даими рәвештә подметаться һәм смачиваться иртәнге вакытта;

145.3. мәйданчыкта буялган булырга, койма һәм корылмаларны буяп елына ким дигәндә бер тапкыр җитештерергә, ә ремонт кирәк булганда башкарылырга тиеш;

145.4. транзитлы җәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру мәйданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан изоляцияләнергә кирәк.

Травматизмны булдырмас өчен мәйданчыкта чыгыш ясаучы тамырлар яки асылынып торган түбән ботаклар, җир өстенә күмелмәгән металл чыбыклар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда), Иске, киселгән җиһазлар (стойка, фундаментлар) булу рөхсәт ителми.

Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә төзелеш материалларын алып бару һәм складлау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту җиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

146. Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

147. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне

үз эченә ала: йомшак яки газон катламы (җәйге чорда), спорт җиһазлары.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм фехтовкалау белән уратып алына. Яшелләндерү мәйдан периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Коймаларның биеклеге 2,5-3 м тәшкил итә, мәйданчыклар янәшә урнашкан урыннарда - 1,2 м биеклектә.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яисә ял итү составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары заводта җитештерелгән, бүрәнә һәм брусьлардан махсус эшкәртелгән өслеге булган (ярыклар, чиплар булмау һ.б.) ясалган булырга мөмкин.

Урнаштыру вакытында сертификатланган җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял итү урыннары

148. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәсеннән тыныч ял мәйданчыклары чикләренә кадәр 10 м, шау - шулы өстәл уеннары мәйданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге, гадәттә, түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты каплау төрләре, мәйданчык өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (һәр эскәмиянең ким дигәндә бер өлеше), яктырту җиһазлары.

Мәйданчыкны плитка асфальтлау рәвешендә проектлау тәкъдим ителә. Ял мәйданчыклары һәм балалар мәйданчыклары кушылганда балалар уеннары зонасында каты өслек төрләрен урнаштырырга рөхсәт ителми.

Парклар территориясендә үләндә ял итү өчен газон мәйданчыклары оештырылырга мөмкин.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

149. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

149.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режимлы табличкалардан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм тулысынча урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары аларның тиешле торышын тәэмин итә, Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын вакытында төзекләндерә һәм җыештыра.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә, аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча, мәгълүмат кырына зыян килү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хуҗасы өч тәүлек эчендә монтажланганнан соң территорияне һәм (яки) фасадны төзекләндерә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда төп блок булганда, төп блок белән бергә сүтелергә тиеш.

Объектларның тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларына һәм бизәкләренә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметергә ярамый.

149.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру түбәндәге төрләр булырга мөмкин:

- дивар төзелеше;
- декоратив панель;
- консоль структурасы;
- түбә төзелеше;
- витрина төзелеше;

- учреждение тактасы;
- режим билгесе;
- модульле дизайн;
- калкан төзелеше;
- флаг композициясе;
- махсуслаштырылган дизайн.

149.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру өчен гомуми таләпләр.

149.3.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлаштыру, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

149.3.2. Тышкы мәгълүмат чаралары типик һәм индивидуаль башкаруда урнаштырыла ала.

149.3.3. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры били торган торак булмаган бина өстендә;
- торак йортның габаритларында 1,5 м дан артык булмаган чигендә урнашкан һәм мәгълүмати конструкцияне урнаштыручы зат биләгән чит илләрдә, беренче һәм икенче катлар арасында турыдан-туры били торган торак булмаган бина өстендә урнашкан конструкцияләрдән тыш;
-тәрәзә һәм ишек ачылмаларының, шулай ук витражлар һәм витриналарның, шул исәптән встроенно-пристроенных биналарда, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очраклардан тыш, тулы яки өлешчә ябылу рәвешендә;
- лоджий, балконнарның койма конструкцияләрендә, әгәр бу керү төркеменең проект тәкъдиме белән каралмаган булса;
- бер подъезд булганда бердән артык структура;

2) торак булмаган биналар фасадларында:

- биш каттан артык биек биналарда вертикаль консол конструкцияләре;
- бу кагыйдәләр белән каралган очраклардан кала, икенче кат тәрәзәләренең Түбән дәрәҗәсеннән югарырак;

3) Керү төркемнәре фризларында, визорларда:

- бер подъезд булганда бердән артык структура;
- бер керү мөмкинлеге булган фризда урнашкан керү төркеменнән тыш, яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә;
- фон конструкцияләре, якты тартмалар, динамик конструкцияләр, дисплей һәм консоль конструкцияләрдән кала, декоратив панельләр;
- ялтырап торган яктылык куллану;
- архитектура фоны белән кушылмаган контрастлы һәм бай төс чишелешендә;

4) мондый объект проектында каралмаган гомуми мәйданы 400 кв. метрдан артык булган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, спорт объектларында;

5) аерым торучы конструкцияләр рәвешендә индивидуаль яки күпфатирлы торак йортлар территориясендә;

6) тишекләрне ябу һәм ябу, витриналарны, тәрәзәләрне, аркаларны пыяла, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгать бизәлеше, биналарда суперграфика, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очраклардан тыш;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча. Биналарның фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары әлеге Кагыйдәләргә кушымта белән билгеләнә;

8) эркерларда, колонналарда, пиластер, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта якынрак;

10) адрес атрибутикасын кабатлаучы (урам атамалары һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) 2 каттан артык биеклектәге биналарның саңгырау очларында;

12) смена мәгълүматлары белән, декоратив панно, модульле конструкцияләрдән,

шулай ук автозаправка станцияләрендә күләмле-пространство композицияләре, банк операцияләрен башкаручы оешмалар өчен калкан, витрина, консоль конструкцияләрдән тыш;

13) мәгълүмат кырының гомуми мәйданыннан 10% тан артыгын үз эченә алган "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булмаган мәгълүматка (оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүматка, аерым алганда, товарлар һәм хезмәтләр исемлеге юнәлешләрен, исемлекләрен, биналарны арендага алу, сату турындагы мәгълүматларга күрсәтмә фехтовкалау яки бина модульле конструкцияләр, шулай ук Калкан һәм витрина конструкцияләре рәвешендә;

14) текст мәгълүматыннан башка рәсемнәр генә бар;

15) фасадның архитектура фоны белән Төс буенча туры килми;

16) ачык яктырту ысулын куллану;

17) тукыма Материалларны, флаг композицияләреннән тыш, шулай ук 6,0 м озынлыктагы яктылык тартмалары рәвешендәге стена конструкцияләрен кулланып;

18) мәгълүмат структурасының бер төрен кулланып, мәгълүматны кабатлау:

- Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәү нигезендә үтәлгән мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яки ике урам арасында урнашкан территориядә урнашкан бинаның һәр фасадында урнаштырылган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырыла торган мәгълүмат;

19) шешә торган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) югары түбә билгесеннән югарырак (парапета, фриза) встроенно-пристроенных биналар (шул исәптән тамбуры);

21) ялтыравыклы яктылык куллану;

22) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтеп.

149.3.4. Тышкы мәгълүмат чаралары бинаның фасады үзгәргәндә аларны урнаштыру урыннарында сүтелергә тиеш:

- фасадның тышкы кыяфәтен үзгәртү белән бәйле бинаның катын арттыру;

- тышкы фасад үзгәрүләре белән бәйле идән биеклеген арттыру яки киметү;

- суперграфиканы күздә тоткан фасадның төс чишелешендәге үзгәрешләр;

- фасадтагы тишекләрнең габаритларын арттыру;

-төзелеш мәйданын арттыру, төзелгән объектларны (капитал, капитал булмаган)оештыру;

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен үзгәртү, шул исәптән архитектура детальләрен урнаштыру, декоратив-сәнгать бизәлеше, керү төркемнәре козырекларын урнаштыру.

149.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыруның аерым төрләренә таләпләр.

149.4.1. Дивар конструкциясе - диварларның тышкы өслегендә, фризларда, козырекларда, биналарның фронтоннарында, тәрәзәләр (витриналар) өстендә стационар булмаган сәүдә объектларында, тәрәзәләр арасында дивар өслегеннән 0,2 метр ераклыкта урнашкан, фон яки фон булмаган конструкция рәвешендә, текст мәгълүматы булган яктылык тартмасы, декоративные элементлары һәм (яки) билгеләре, йә сурәтләре, турыдан-туры нанесенного өслегенә диварлар.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) бинаның идән тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасындагы киңлек биеклегенең 2/3 тан артык биеклеге;

2) бинаның идән тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасындагы простенка биеклегенең 1/2 дән артык биеклеге арка тәрәзәләре булганда;

3) текст мәгълүматының биеклеге Фриз биеклегеннән 2/3 артык (шул исәптән урнаштырылган бүлмәләр);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән төзелгән биналарда), керү төркемнәрендә, стационар булмаган сәүдә объектларында фризда урнаштырыла торган фон конструкцияләре биеклегендә яки аннан да күбрәк;

5) биеклеге 1/2 нче биеклектә Габдулла Тукай биеклеге, стационар булмаган сәүдә объекты;

6) биеклеге 0,5 метрдан артык;
7) фасад озынлыгының 70% тан артыгы;
8) биеклеге 0,5 м дан артык булган беренче кат чикләрендә, озынлыгы 50% тан артыграк, уем белән биеклеге 1,5 м, озынлыгы 50% тан артыграк, почмак участокларында простенканың озынлыгы;
9) мәгълүматны башка телләрдә кулланганда, бу кагыйдәләр белән билгеләнгән структура озынлыгының 50% тан артыгы;
10) төрле телләрдә охшаш булмаган зурлыклар һәм хәреф шрифтлары белән;
11) беренче, подвал яки подвал идәннәренең тышкы диварлары өслегенә урнаштырылганда, җир дәрәҗәсеннән дивар конструкциясенең аскы читенә кадәр 0,6 м түбәнрәк;
12) тишекләр булганда, каты пыяла, Фриз, фронтон булмаган очракта, структураны урнаштыру күздә тотылган тәрәзә ачылышының ике биеклегеннән артып киткән очраклардан кала, икенче каттан югарырак;
13) икенче каттан югарырак каты пыялага урнаштырганда бердән артык конструкциядә;
14) биналарның төп һәм ян фасадларында фон конструкцияләре һәм яктырткычлар, стационар булмаган сәүдә объектлары рәвешендә (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыра);
15) бер-берсенең өстендә фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары формасында, бу кагыйдәләр белән каралган очраклардан кала;
16) фризада фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә, аның өслеге бина стенасына, стационар булмаган сәүдә объектына, керү төркеме, козырекларга параллель булмаган;
17) Фриз төсеннән аерылып торган бинада, стационар булмаган сәүдә объектында фон конструкцияләренең төсен кулланып;
18) беренче яки беренче каттан Түбән ачкычлар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары формасында;
19) мәгълүмат алмашу белән;
20) башка төр стена корылмаларын куллануны үз эченә алган биналарның фасадларында дивар өслегенә турыдан-туры кулланылган рәсем белән;
21) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;
22) фронтонда, югары кат фризасында, рөхсәт (килештерү) нигезендә билгеләнгән әлеге бинада конструкцияне урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган түбә конструкциясе булганда, аның гамәлдә булу вакыты бетмәгән, дивар конструкциясе белән бердәм мәгълүмат эчтәлеге белән берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);
23) биеклеге 0,5 м артык мәдәни мирас объектларында;
24) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан кәрниз дәрәҗәсеннән 3,0 м биеклектәге тимераякка кадәр аеручы кәрниз дәрәҗәсеннән югарырак;
25) бердән артык конструкциядә түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аеручы кәрниз дәрәҗәсеннән югарырак;
26) вертикаль тәртиптә:
- бинада биш каттан түбән булганда;
- яктылык тартмалары һәм фон конструкцияләре рәвешендә;
- бинада бердән артык;
- киңлеге 3 метрдан ким булган простенкада;
- биеклеге 3 мнан ким;
- Ике яки аннан да күбрәк баганада;
- түбә структурасы булганда;
- гомуми исемен, корылмасын чагылдырмый торган бина;
27) бинаның, корылманың фасады (фриз, фронтон) тәмамлануында, шул исәптән капитал булмаган, гомуми мәйданы 400,0 кв. метрдан ким булган бинаның, корылманың гомуми исемен, бер катлы биналардан кала бердән артык;
28) подвал һәм подвал идәннең тышкы диварлары эчендә, биеклеге 0,3 мнан

артык.

149.5.2. Декоратив панель-мәгълүмат конструкциясе, гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, җитештерү, склад һәм спорт объектларының фасадларында гына урнашкан.

Әлеге конструкциянең мәгълүмат кыры каты яки тукымалы нигездә башкарылырга тиеш, мәгълүмат кыры һәм рамка тоташу урыннары яшерелергә һәм декоратив бизәлгән кырларга ия булырга тиеш (шул исәптән багет, сәнгать декоры элементлары).

Декоратив панельләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) беренче кат дәрәҗәсеннән түбән;

2) тарихи территорияләр чикләрендә, үткәрелә торган чаралар турында мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән аерым тора торган мәдәни-күңел ачу, спорт объектлары фасадларында урнашкан конструкцияләрдән тыш;

3) витриналардан кала ишек һәм тәрәзә ачылмалары арасында;

4) эчке яктылыксыз баннер тукымасын куллану;

5) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;

6) тарихи территорияләр чикләрендәге биналар фасадларында, җир участогы чикләрендә аерым калкан конструкцияләре булганда яки мондый конструкцияләр кую мөмкинлеге булганда.

149.4.3. Консол конструкциясе-бина фасады яссылыгына туры почмакта урнаштырыла торган мәгълүмати төзелеш, стационар булмаган сәүдә объекты, почмак участокларында, стенаның тышкы өслегенең композицион күчәрләре буенча кечкенә конструкцияләр рәвешендә урнаштырылган.

Консоль конструкцияләр урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге һәм озынлыгы 1,0 мнан артык;

3) фасад өслегеннән 0,2 м ераклыкта;

4) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;

5) фасад читеннән 0,2 м ераклыкта һәм конструкциянең Түбән читенә кадәр җир дәрәҗәсеннән 2,5 м кимрәк ераклыкта;

6) бинага керү өстендә;

7) тарихи территорияләр чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыручы) биналарның фасадларында вертикаль - ;

8) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы булган тарихи биналарда металл декор кулланмыйча;

9) банк операцияләрен башкаручы оешмалар өчен консоль конструкцияләрдән кала, мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.

149.4.4. Түбә конструкциясе-эчке яктырткыч белән яктыртылган хәрефләр һәм символлар (логотиплар, саннар, билгеләр, сәнгать элементлары) рәвешендәге күләмле мәгълүмати конструкция, әлеге бинаның гомуми мәйданының 100% заним били торган оешма, яссы түбәнең (парапетның) югары билгесеннән тулысынча югарырак яки бинаның чатырлы түбәсенең, стационар булмаган сәүдә объектының өске тамгасыннан (тимераякта) югарырак урнашкан:

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) текст мәгълүматының биеклеге:

- бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен-0,5 м дан артык;

- 2-5 катлы бина өчен 2,0 м дан артык;

- 6-9 катлы бина өчен 2,5 м артык;

- 3,0 м дан артык-10-15 катлы бина өчен;

- 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен 4,0 м артык;

- биеклеге чикләнмичә-төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;

2) озынлыгы:

- фасадның 1/2 дән артык Озынлыгы, алар урнаштырылган;

- фасадның соңгы өлешенең (парапет)биеклеге үзгәргәндә тәмамлану фрагментының 2/3 озынлыгыннан артык;

3) күпфатирлы торак йортларда;

4) Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре

турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган кабатлаучы мәгълүматлы конструкцияләрдән тыш, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык;

5) әлеге бинада рөхсәт нигезендә билгеләнгән булса, аның гамәлдә булу вакыты бетмәгән, түбә җайланмасы рәвешендәге реклама конструкциясе;

6) әлеге бинада гамәлдә булу вакыты вертикаль тәртиптә, фронтонда, югары кат фризасында рөхсәт (Килештерү) билгеләнгән булган очракта, түбә конструкциясе белән бердәм мәгълүмат эчтәлеге белән берләштерелгән стена конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

7) мәгълүмат алмашу белән;

8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;

9) өстәмә символларның биеклеге (логотиплар, саннар, билгеләр, сәнгать элементлары) текст мәгълүматының 1/3 биеклегеннән артык.

149.4.5. Витрина конструкциясе - фонда конструкциясе яки яктылык тартмасы рәвешендәге мәгълүмати конструкция, бинада урнаштырыла торган, витринаның эчке ягында стационар булмаган сәүдә объекты, тәрәзә ачылышы, тәрәзә ачылышы, декоратив-рәсмиләштерелгән Кырыйлардан, асылмалы элементлардан торган тәрәзә ачылышы мәйданыннан 1/4 артык булмаган (тәрәзә ачылышы күләменең яртысыннан пыяла тәрәзә зурлыгының биеклеге һәм яртысы озынлыгы буенча).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) Мәйданы 2,0 кв. метрдан ким булган тәрәзә ачкычында;

2) витринаны пыяладан алып витрина конструкциясенә кадәр бина ягыннан 0,15 м дан кимрәк;

3) тәрәзә бәйләү әгъзаларын исәпкә алмыйча;

4) пыяла тәрәзә өслегендә декоратив пленкалар белән буяу һәм каплау рәвешендә;

5) тәрәзә тәрәзәсен яктылык тартмалары белән алыштырып;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану;

7) витрина конструкцияләре арасында 1,5 метрдан да азрак ераклыкта.

149.4.6. Учреждение тактасы, режим билгесе - күрсәтмәсе "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булган, оештыру-хокукый формасына, индивидуаль эшкуарга, аларның урнашу урынына (адресына) һәм эш режимына бәйсез рәвештә оешманың фирма исеме (атамасы) һәм бинада, стационар булмаган сәүдә объектында яки сулдан, уң һәм (яки) сулда урнаштырыла торган мәгълүмат конструкцияләрен кулланучылар игътибарына җиткерү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре төп подъезддан йә турыдан-туры керү төркемнәренең пыяласында (режимлы такта).

Учреждение тактасында, режимлы табличкада урнаштырыла торган мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә кулланучыларга җиткерелергә тиеш.

Учреждение тактасы, режимлы такта урнаштыру рөхсәт ителми:

1) озынлыгы 0,6 м һәм биеклеге 0,8 м (учреждение тактасы);

2) озынлыгы 0,4 м һәм биеклеге 0,6 м артык (режим тәлинкәсе);

3) озынлыгы 0,6 м артык һәм биеклеге 0,4 м артык (экран бастыру ысулы белән керү төркемнәрен пыялага урнаштырыла торган режим табличкасы);

4) оештыру-хокукый формасына, бер бинада бер шәхси эшмәкәр, стационар булмаган сәүдә объектына, коймага бәйсез рәвештә бер оешма өчен икедән артык;

5) материал буенча охшаш булмаган зурлыгы буенча аерылып торучы, аннан конструкция ясалган;

6) экран бастыру ысулы белән башкарылган керү төркемнәрен (ишек) пыялада бердән артык;

7) арткы койма билгеләреннән кала, утлар куллану;

8) телефонсыз конструкцияләр рәвешендә;

9) подъездның бер ягында икедән артык;

10) фехтовкалау бүлеге артында;

11) төзелеш, үтә күренмәле коймаларда, баскыч, балкон, лоджийда;

12) стационар җәмәгать туклануы предприятиеләре каршындагы сезонлы

кафеларның койма конструкцияләрендә;
14) фехтовкалау дәрәҗәсеннән югарырак;
15) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.
149.4.7. Модульле конструкция-билге төре, ул бер бинада берничә оешманы оештыру-хокукый формасына, шәхси эшкуарларга бәйсез рәвештә, оештыру-хокукый формасына карамастан, бер блок итеп берләштерелгән модульләр рәвешендә, мондый бинаны яисә ул урнашкан җир участогын яисә бинаны эксплуатацияләү яки аның янына машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән мондый җир участогы белән чиктәш модульләр рәвешендә кулланыла.
Модульле дизайн формада урнаштырылырга мөмкин:
- декоратив панель;
- консоль структурасы;
- керү төркемнәренең пыяласында башкарылган элмә такталары, режимлы табличкалар;
- зур форматтагы күләмле-пространство композициясе.
Әлеге пунктта каралган үзенчәлекләрне үтәгәндә тиешле мәгълүмати конструкция өчен билгеләнгән таләпләр модульле конструкцияләргә кагыла.
Модульле конструкцияләр урнаштыру рөхсәт ителми:
1) биеклеге 6,0 м дан артык һәм 2,0 м дан ким (консол структурасы);
2) тарихи территорияләр чикләрендә (консол конструкциясе) урамга чыга торган (бу урамнарның алгы төзелешен формалаштыручы)биналар фасадларында;
3) биеклеге биш каттан артык биналарда (консол структурасы);
4) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, урнаштырылган биналардан тыш (консол конструкциясе);
5) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы белән тарихи биналарда (консол конструкциясе);
6) төрле материаллар кулланып, модульле элементларның мәгълүмат кыры һәм бер блокта һәм бер бинада яктырту ысуллары;
7) бер дизайнда өч модульле элементтан ким саны белән;
8) декоратив панель рәвешендә модульле дизайн булганда консольная;
9) декоратив панель формасында, модульле дизайн булганда, кронштейн рәвешендә;
10) бер бинада бер структурада ике блоктан артык;
11) биеклеге һәм озынлыгы 1,5 м артык (учреждение тактасы, режим билгесе);
12) простенканың озынлыгы 2/3 артык, анда урнашкан (учреждение тактасы, режим билгесе);
13) керү ягыннан бердән артык (учреждение тактасы, режим тактасы).
149.4.8. Калкан конструкциясе-эчке яки тышкы яктырткычлы, 4,0 м биеклектәге, фундамент, каркас, декоратив элементлардан, 6,0 кв. метрдан артык булмаган каты нигездәге мәгълүмат кырыннан торган аерым басып торган мәгълүмат структурасы.
Калкан конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:
1) милекче, хуҗа, кулланучыга караган җир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге урнашкан;
2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;
3) бер җир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;
4) мондый объект проектында каралмаган җир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;
5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән җир кишәрлеге чикләрендә;
6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда

һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда;
8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);
9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;
10) профнастил, тукылган материаллар ясаганда куллану;
11) мәгълүмати конструкциясенең декоратив-сәнгать бизәлеше юк;
12) гомуми файдаланудагы территория чикләрен билгеләүче кызыл сызык белән чиктәш җир кишәрлеге чигеннән 6,0 м ераклыкта;
13) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын куллану.

149.4.9. Флаг композициясе-бер яки берничә флаг полосасы һәм йомшак тукымалардан (мәгълүмат кырлары) торган аерым басып торган мәгълүмат структурасы.

Флаг композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:
1) милекче, хуҗа, кулланучыга караган җир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге урнашкан;
2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;
3) бер җир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;
4) мондый объект проектында каралмаган җир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;
5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән җир кишәрлеге чикләрендә;
6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда;
8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);
9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;
10) флаг полосалары арасыннан артып китүче мәгълүмат кыры габаритлары белән.

149.4.10. Махсуслаштырылган конструкция - халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өлкәсендә халыкка социаль әһәмиятле мәгълүмат, шулай ук фундаменттан, нейтраль төсләр материалы белән тышланган каркадан, электрон экран рәвешендәге мәгълүмати-массакүләм чаралар турында мәгълүмат, эре сәүдә һәм спорт кишәрлекләрендә урнаштырылган видеоязмаларны күрсәтергә мөмкинлек бирә торган мәгълүмати кыр турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым торучы мәгълүмати конструкция -, җир участогы мәйданы 3 гектардан артык булган мәдәни-күңел ачу комплекслары.

Махсуслаштырылган конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:
1) милекче, хуҗа, кулланучыга караган җир кишәрлеге читендә, анда оешма, шәхси эшкуар бинасы һәм урнашу урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яки машина кую урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге урнашкан;
2) фундаментны декоратив рәсмиләштермичә күмү өчен техник мөмкинлек булмаган очракларда;
3) бер җир участогы чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне исәпкә алып, башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер йә башка төрле мәгълүмати конструкция булганда;
4) мондый объект проектында каралмаган җир участогы чикләрендә аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда бердән артык;
5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яки күпфатирлы торак йорт биләгән җир кишәрлеге чикләрендә;
6) Төзелеш нигезеннән бина фундаментына кадәр 6,0 м ераклыкта;
7) автомобильләрне кую һәм туктату өчен билгеләнгән урыннарда тротуарларда һәм җәяүлеләр юлларында, юлларда;

8) Яшел урыннар урынына (агачлар, куаклар);
9) күмелгән нигезләре агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта урнашкан;
10) профнастил, тукылган материаллар ясаганда куллану.

VI. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен үткәрүгә төп таләпләр

150. Җирне ачу яки юл өслекләрен ачу (җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, субай һәм шпунт сугу, электр линияләрен, элемтә линияләрен, яктырту баганаларын, грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләр һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр бары тик язма рөхсәт (җир эшләре башкаруга ордер), бирелгән очракта гына башкарыла ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы.

151. Авыл җирлеге территориясен төзекләндерүгә бәйле Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм башкару тәртибе, җир эшләре башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының хокук актлары таләпләренә туры китереп башкарыла.

152. Яшел үсентеләрне җимерергә яки күчереп утыртырга кирәк булганда, ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты күрсәтмәсен тиешле тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләрне сүтәргә яки күчереп утыртырга кирәк.

153. Авыл җирлеге юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату ТР Актаныш муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы биргән рөхсәт нигезендә ике яктан да заказчылар һәм эшләр башкаручылар, эш вакыты, маршрутлар турында кирәкле барлык белешмәләрне үз эченә алган мәгълүмат щитын мәҗбүри урнаштырып башкарыла. Күрсәтелгән калканның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

154. Срогы чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзү, ремонтлау, реконструкцияләү вакытында җир эшләре башбаштаклык дип таныла.

VII. Уңайлы мохит өчен махсус таләпләр

155. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктлар тирәлегенең өлкәннәр һәм инвалидлар өчен Һәркемгә уңайлы булуын, әлеге объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыруны заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Биналарның (биналарның) милекчеләренең һәм корылмаларның якындагы территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе

156. Авыл җирлеге территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм саклау чараларын авыл җирлеге территориясен пычранудан саклау максатыннан, аларны җыештыру өчен, хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга якын-тирә территорияләр сыйфатында беркетелә.

157. Территорияләрне (җир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкару бурычлары, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затларга түбәндәге тәртиптә йөкләнә, әгәр законда яки шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

157.1. идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук төп фасад ягыннан күпфатирлы йорт территориясе каршындагы җир кишәрлеге 5 м радиусында йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе каршындагы җир кишәрлеге төп фасад 10 м радиуста яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) бүтән яктан-10 м радиуста;

157.3. күпфатирлы торак йортлардагы торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар янәшәсендәге территорияне биналарның бөтен озынлыгы дәвамында, киңлеге - 10 метр ераклыкта яисә юл буенда урнашкан очракта, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, машина йөрү өлеше бордюрына кадәр җыештыралар;

157.4. милекнең барлык формасындагы сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга килү юллары, алар янындагы тротуарлар, санитар-саклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-саклау зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

157.5. төзүче-50 м радиуста төзелеш мәйданчыкларының янәшәсендәге территорияләре һәм 50 м радиуста аларга килү юллары Гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә;

157.6. торак йортлар хуҗалары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (йә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм 5 м ераклыктагы йорт хуҗасы алдындагы территория яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар - җир кишәрлеге объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның тирәсендәге территория тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.8. базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсендәге территория 50 м радиуста участок чикләреннән алып урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокуклы ияләре-бина периметры, корылмасы яки бирелгән җир кишәрлегенең чикләре буенча һәм аның тирәсендәге территория радиуста участок чикләреннән 10 м һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.10. автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка җир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсендәге территория 50 м радиуста урнашкан һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр;

157.11. гараж кооперативлары-бирелгән җир участогы чикләрендә, участок чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

157.12. гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре-бирелгән җир кишәрлеге территориясе һәм аның тирәсендәге территория участок чикләреннән 10 м радиуста һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

157.13. күмү урыннары бирелгән җир участогы чикләрендә һәм аның тирәсендәге территориядә участок чикләреннән 10 м радиуста урнашкан;

157.14. гомуми файдаланудагы территорияләр-вазыйфалар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

157.15. бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге җир кишәрлеге (йә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм тирә - юнь территориясе җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 5 м ераклыкта яисә урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)хокуклы булучылар;

157.16. автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хуҗалары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм якын-тирә территория җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү

өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Муниципаль берәмлек территориясеннән каты, сыек коммуналь калдыклар һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе

158.Муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыру тәртибе (алга таба - тәртип) муниципаль берәмлек территориясеннән коммуналь калдыклар һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыру өлкәсендә бердәм таләпләрне билгели
159.Чын тәртип таралмый:
159.1.Сәнәгать, төзелеш, радиоактив, медицина, биологик, агулы калдыкларга, шулай ук җитештерү калдыкларына, чимал, материаллар калдыкларына, ярымфабрикатларга, алар юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан хуҗалык максатларында турыдан-туры предприятиенең үзендә кулланыла.
159.2.Махсус норматив-хокукый актлар белән регламентланган коммуналь калдыкларны һәм чүп-чарны утильләштерү һәм эшкәртүгә.
160. Әлеге Тәртипнең максаты-коммуналь калдыкларның һәм чүп-чарның халык сәламәтлегенә һәм кеше яшәү тирәлегенә тискәре йогынтысын киметү, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә чисталык һәм тәртип тәэмин итү.
161. Муниципаль берәмлек территориясендә каты калдыкларны җыю һәм чыгару ысулы:
161.1. Авыл җирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларын индивидуаль торак йортларда һәм күпфатирлы торак йортларда яшәүчеләрдән контейнерсыз рәвештә 3 катка кадәр каты көнкүреш калдыкларын җыю эшләре алып барыла.
161.2. Каты көнкүреш калдыкларын, шулай ук эре габаритлы калдыкларны төбәк операторы белән килешү төзү юлы белән милекчеләр чыгара.
162. Контейнерсыз каты калдыклар җыю
162.1. Контейнерсыз каты көнкүреш калдыкларын җыю урыннары авыл җирлеге администрациясе тарафыннан билгеләнә .
162.2 каты көнкүреш калдыкларын җыю шартнамә нигезендә каты көнкүреш калдыкларын җыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы региональ оператор тарафыннан бер тапкыр кулланыла торган (чүп-чар өчен капчыклар һәм пакетлар) савытта башкарыла.
162.3. Чүп машинасына төягәндә төшкән калдыклардан территорияне каты көнкүреш калдыкларын җыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы оешма җыярга тиеш.
163. Зур калдыкларны җыю һәм чыгару
163.1 калдыкларны җыюның контейнерсыз алымы булганда, эре габаритлы калдыкларны чыгару шундый калдыкларның милекчеләре тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла, ә махсус оешма белән төзелгән килешү булганда, махсуслаштырылган оешмага тапшырылган тиешле заявка нигезендә башкарыла.
163.2. Зур калдыкларны һәм төзелеш калдыкларын контейнерларга ташлау, шулай ук аларны саклауга рөхсәт итү тыела.
164. сыек көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару
164.1. Йорт хуҗалары яки баланс тотучылары тарафыннан канализациялләнмәгән йортларда сыек көнкүреш калдыкларын җыю өчен ишегалды чүпчарлары урнаштырыла, алар су үткәрми торган чүп-чар һәм каты фракцияләр бүлеге өчен капка һәм треллис белән җир өсте булырга тиеш.

164.2. ишегалды чүпләре санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп төзекләндерелергә һәм урнашырга тиеш.
164.3. Сыек көнкүреш калдыкларын махсус оешма белән шартнамә нигезендә чыгару башкарыла.
Сыек көнкүреш калдыклары махсус оешма тарафыннан моның өчен билгеләнгән урыннарга чыгарылырга тиеш. Билгеләнгән үрнәктәге документ мондый чыгаруны раслый.
164.4. Авыл җирлеге территориясендә тыела:
1) сыек көнкүреш калдыкларын турыдан-туры кырларга һәм бакчаларга чыгару;

2) көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын җыю контейнерларына, ишегалды территориясенә, дренаж һәм яңгыр канализацияләренә, юлларга һәм тротуарларга агызу.
165. Җитештерү һәм куллану калдыклары
165.1. Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә җитештерү һәм куллану нәтиҗәсендә барлыкка килгән калдыкларны җыю, туплау, файдалану, зарарсызландыру, транспортлау, "җитештерү һәм куллану калдыклары турында"24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль закон таләпләре нигезендә урнаштырырга тиеш.
165.2. Юридик затларда һәм шәхси эшмәкәрләрдә барлыкка килгән җитештерү һәм куллану калдыкларын күпфатирлы йортлар контейнерларына, шулай ук Индивидуаль торак йортлар төзегән шәһәр территорияләрендә урнашкан контейнерларга урнаштырырга ярамый.

X. кагыйдә таләпләрен үтәүне контрольдә тоту
166. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән авыл җирлеге территориясен төзекләндерү таләпләрен үтиләр.
167. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).
168. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән бозуларны бетерүдән азат итми.